Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 20 | Łódź, Poniedziałek, 23 stycznia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ"ה טבת תרצ"ג | № 20

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

בלוט אין די גאסען פון בערלין

היטלעריסטישער מארש. — קאמוניסטישע באריקאדען. — מאשינען־געוועהר. — פיעל מענשען־קרבנות

בערלין, 22 (ספ. טעל.) אין דער נאכט פון שבת אויף זונטאג זיינען דא פארגעקומען בלוטיגע צוזאמענשטויסן צווישן די היטלעריסטישע שטורם־אפטיילונגען, וואס האבן אדורכגעפירט דעם מארש איבער בערלין, און דער גרויסער צאהל קאמוניסטישע דעמאנסטראנטן.

עס זיינען ביינאכט שוין געפאלן עטליכע צעהנדליג שווער־פארוואונדעטע.

בעת'ן פערביי־מארש אינ'ם ארבייטער־קווארטאל איז געפאהרען א מאטאציקל מיט א גרופע, פון וועלכן מ'האט געגעבן רעוואלווער־סאלווען אויף די קאמוניסטישע לאקאלן.

אין עטליכע פונקטען האבן זיך פארזאמעלט גרעסערע גרופן קאמוניסטן, וועלכע די פאליציי האט פונאנדערגעטריבן מיט גומענע שטעקנס.

פאליציי האט אויך אפערירט מיט מאשינען־געוועהר אין דעם צפון־און־דרום־טייל פון בערלין, וואו די קאמוניסטן האבן געשטעלט באריקאדן.

די גענויע צאהל געפאלענע און פארוואונדעטע איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארן.

די קאמוניסטן האבן געשלידערט ברענענדע שמאטעס מיט נאפט אויף די היטלעריסטישע אפטיילונגען.

בעזונדערס בלוטיג זיינען געווען די צוזאמענשטויסן אויפ'ן אלעקסאנדער־פלאץ, וואו 1500 קאמוניסטן האבן אטאקירט די פאליציי־אפטיילונגען.

מיט אויפגעשטעלטע באגנעטן האט זיך די פאליציי געמוזט אויסקעמפן א דורכגאנג צווישן די דעמאנסטראנטן.

עס איז אויך דא א שווער פארוואונדעטער פאליציי־אגענט.

דער גאנצער קווארטאל ארום בילאוו־פלאץ זעהט אויס, ווי בעת בעלאגערונגס־צושטאנד.

פאליציי שיסט פון די דעכער ארונטער מיט מאשינען־געוועהר.

ס'איז שפעט ביינאכט און די קאמפן קומען נאך פאר.

בערלין, 22 (ספ. טעל.) ביז 4 בייטאג זיינען געווען 22 פארוואונדעטע, ובתוכם דריי פאליציאנטן.

עטליכע צעהנדליג פערזאן זיינען שווער־פארוואונדעט געווארן.

70 מאן, דאס רוב קאמוניסטן זיינען ארעסטירט געווארן.

בערלין, 22 (ספ. טעל.) דער דורכמארש פון די היטלער־אפטיילונגען דורכ'ן בילאוו־פלאץ און די פייערליכקייטן אויפ'ן קבר פונ'ם דערהרג'עטן היטלעריסט וועזל — דער מחבר פונ'ם היטלעריסטישן פארטיי־הימן — האט אנגענומען גרויסע פארמען.

פון דינסטאג־מיטאג־שעה'ן אן האבן מיט די גאסען פון דער שטאט אדורכמארשירט לאנגע רייהען פון היטלעריסטישע שטורם־אפטיילונגען אין דער פולער מונדירונג, מיט פאהנען און ארקעסטערס.

צו די מאניפעסטאציעס האבן זיך אנגעשלאסן ציוויל־מענשן.

די רודה האבן אנגעהיט א סך אלארם־אויטאס פון דער פאליציי, וואס האבן בעגלייט די מאניפעסטאציעס.

עס זיינען אפגעשלאסן געווארן אלע צוגאנג צו דעם בילאוו־פלאץ, ווי אויך די אונטערערדישע באהן.

מען האט אויך אפגעזיכערט די צענטראלע פון דער קאמוניסטישער פארטיי, אין וועלכע עס האט זיך געפונען א באוואכונג אין דער צאהל פון 40 מאן.

חוץ מזה האט מען פערווערט די פארשטעלונג אין דעם פאלקס־טעאטער אויף דעמזעלבן פלאץ, ווייל די בילעטן האבן געהאט אויסגעקויפט ווערן דורך די קאמוניסטן, וואס האבן זיך געגרייט צו קאנטר־דעמאנסטראציעס.

אלע איינוואוינער פון די ארומיגע הייזער איז פערווערט געווארן צו עפענען די פענסטער און ארויסצוגיין אויף די באלקאנען.

אויף די גאסן, מיט וועלכע עס זיינען געגאנגען די היטלעריסטישע שטורם־אפטיילונגען, האבן זיך פערזאמעלט גרויסע מאסן ארבייטער, וועלכע האבן חוזק געמאכט פון די מארשירענדע.

אויף די ווענד פון די הייזער זיינען ביינאכט אויסגעמאהלט געווארן אויפשריפטן: „נידער מיט די היטלעריטן!" „נקמה פאר ראזא לוקסעמבורג און ליבקנעכט"!

פון א סך פענסטער האט מען ארויסגעהאנגען רויטע פאהנען.

בעת דער פייערליכקייט אויפ'ן בית־עולם, ביי וועסעל'ס קבר איז געקומען היטלער, וועלכער האט געהאלטן א גרויסע רעדע, אין וועלכער ער האט אנגעוויזן אויף די גרויסע פערדינסטן פונ'ם מחבר פון דעם היטלעריסטישן קאמפס־הימן.

צווישן די קרענץ אויפ'ן קבר, האט זיך אויך געפונען א קראנץ פונ'ם געוו. קראנפרינץ.

50 מיליאן פונט מיטאמאל

בתנאי אז אמעריקא זאל שטרייכען דעם ענגלישען מלחמה־חוב

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.)

די ענגלישע פרעסע טיילט מיט, אז ענגלאנד וועט פארשלאגן אמעריקא פאלשטענדיג צו שטרייכן איהר מלחמה־חוב, און אלס קאמפענסאציע דערפאר איינצאהלן איין מאל 50 מיליאן ענגלישע פונט אין גאלד.

וואס דער צד שכנגד וועט דערויף ענטפערן איז שווער פאראויסצוזאגן.

א פאשיסטישער פוטש

אין א טשעכאסלאוואקיש שטעטעל

ברינא, 22 (ספ. טעל.)

א רעזערוו־פארוטשניק מיט נאך 50 ציוויל־פערזאנען האבן דא נעכטן ביינאכט געפרובט פערכאפן די קאסארן.

עס איז ארויסגערופן געווארן פאליציי און מיליטער.

אינ'ם קאמף זיינען פון ביידע צדדים געפאלן עטליכע שווער־פארוואונדעטע.

די גאנצע אוואנטורע איז געווען א מין פראווינציעלער פרוב צו מאכן א פאשיסטישע איבערקעהרעניש.

אין משך פון דער נאכט איז דא געווען דערקלעהרט בעלאגערונגס צושטאנד, אבער בייטאג איז דער צושטאנד בטל געווארן.

צווישן די „פוטשיסטן" איז דא 1 דערהרג'עטער און עטליכע פארוואונדעטע. צווישן די זעלנער – 2 פארוואונדעטע.

קניה פון 70 טויזענד דונאם ערד פון יודען אין עבר־הירדן

בעשטעטיגט פון דער העברעאישער פרעסע

אראבישע באנק וויל אפקויפען דעם באדען און בעזעצען אראבער

ירושלים, 22 (יט"א טעלעגראפיש)

די העברעאישע פרעסע בעשטעטיגט צום ערשטן מאל די ידיעה וועגן דעם באדען־קויף פון זיבעציג טויזענד דונאם ערד אין עבר הירדן.

די יודישע „אגענץ" גיט איבער דער יט"א אז די ידיעה פון דער העברעאישער פרעסע איז נישט אינגאנצן פינקטליך. ס'ווערט דערווארט א ספעציעלער קאמוניקאט פון דער „אגענץ".

* * *

ירושלים, 22 (יט"א טעלעגראפיש)

פון אמאן (עבר הירדן) טיילט מען מיט, אז די שייכים פון עבר־הירדן האבן אין צוזאמענהאנג מיט דעם באדען־פערקויף צו יודען, בעשלאסן צו שטיצן די שטעלונג פון עמיר אבדולאה, ד. ה. געגען די ארץ־ישראל־אראבער.

* * *

ירושלים, 22 (יט"א טעלעגראפיש)

די אראבישע פרעסע פיהרט ווייטער א קאמף געגען דער באדען־קניה אין עבר הירדן. זיי פאדערען מבטל צו מאכן דעם אפמאך. אן אראבישע באנק האט זיך געווענדעט צום עמיר אבדולאה מיט א פארשלאג, אין וועלכן זי איז גרייט אפצוקויפן דעם זעלבן באדען. אפצוקויפן און בעזעצן אראבער.

די ארץ־ישראל־אראבער בעקומען א סך בריף פון עבר־הירדן מיט פראטעסטן געגען דעם פערקויפן די ערד צו יודען. ווי יט"א דערוואוסט זיך האבן די בריף נישט קיין בעזונדערע בעדייטונג, מחמת די אראבער פון עבר־הירדן זיינען גינסטיג געשטימט פאר א יודישער קאלאניזאציע.

די ארץ־ישראל־אראבער האבן אויסגעארבייט א רייה פלענער, ווי אזוי צו בעקעמפען די יודישע קאלאניזאציע אין עבר־הירדן. זיי שיקען דעלעגאציעס קיין עבר־הירדן צו פועל'ן ביים עמיר אבדולאה, ער זאל צוריקציהען דעם אפמאך מיט די יודען.

* * *

ניו־יארק, 22 (יט"א טעלעגראפיש)

די יודישע פרעסע פערעפנטליכט גרויסע ארטיקלען וועגן די קניה אין עבר הירדן. אלע צייטונגען ווייזען אן, אז דאס פערפאכטען און פערקויפען די גרויסע ערד־שטחים צו יודען איז א פאקט פון גרויסער היסטארישער בעדייטונג.

אינפארמאציעס

וועגען רייזעס, באגאזש קיין

ארץ־ישראל

ערטיילט טעגליך פון 10—2 און פון 5—9 אווי' אין ביורא פון „תוצרת ארץ־ישראל", לאדז, שרודמיעסקא 1.

808

אכטונג!

דאמען־קאנפעקציע־סוחרים!

איך קום פון אויסלאנד און בעזיץ די נייעסטע מאדעלען צום זומער־סעזאן

ל. קריגער, האטעל־מעטראפאל, 7 זאוואדזקא 7.

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2־טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס

ביליגער, טאמאשאווער און לאדזשער

אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאדערנסטע דאמען־שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

נעדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

הזכרה.

אזוי ווי היינט, מאנטאג ענדיגען זיך די שלושים נאך אונזער פערשטארבענעם געעהרטען וויצע־פרעזעס

ר' אהרן זארזשעווסקי ע"ה

קומט פאר היינט, 6 א זייגער אווענד אין אונזער פעראיין, פארזשעטשנא 10, א הזכרה. אויך אונזער רבי ר' יצחק שפיגעל וועט מאכען א הספד. מ'בעט זעהר אלע מיטגלידער פון פעראיין, ווי אויך די דאווענער פון אונזער שוהל און די פאמיליע, פריינד און בעקאנטע צו קומען צו דער הזכרה.

די פערוואלטונג פון פליישער־הורטאוו־ניקעס־פעראיין, פארזשעטשנא 10

הזכרה.

היינט, מאנטאג, דעם 23־טען יאנואר 1933, צו די שלושים נאך מיין ליבען אונפערגעסליכען מאן, אונזער הייס־געליבטען פאטער, גרויספאטער, שוויגערפאטער, ברודער, שוואגער און פעטער נ"ע

אהרן זארזשעווסקי

וועט אויפ'ן בית החיים פינקטליך 11 א זייגער פארט. פארקומען א הזכרה, צו וועלכער עס ווערען איינגעלאדען אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע.

די הינטערבליבענע פאמיליע

ערב יאפאניש=כינעזישער מלחמה

די טעג זאל אפיציעל דערקלעהרט ווערען קריג. — באמבעז = אטענטאט אויפ'ן יאפאנישען פרעמיער

מ א ס ק ו ו א, 22 (ספ. טעל.)
דער לאנדאנער קארעספאנדענט פון „פראווד א
איז מודיע, אז אין די פאליטישע קרייזען פון ענג-
לאנד קורסירען קלאנגען, דאס אין די נאהענסטע
טעג זאל אפיציעל דערקלעהרט ווערען קריג צווי-
שען יאפאן און כינא, און אז די פארשטעהער פון
די צווי מלוכות וועלען פארלאזען די ענטוואפנונג-
קאנפערענץ פון דער פעלקער-ליגע.

ג ע נ ף, 22 (ספ. טעל.)
די כינעזישע דעלעגאציע האט ארויסגעגעבען
אנ'ערקלעהרונג, אין וועלכער עס ווערען אויף אנ-
אויסערגעוועהנליך-שארפען אופן געמאכט פארוואור-
פען דער קאמיסיע פון 19.
כינא איז ביטער ענטוישט.
כינא ווארפט אפ יעדען הסכם מיט יאפאן
אזוי לאנג, ווי די פעלקער-ליגע וועט זיך בולט
און קלאהר נישט געגענשטעלען דער אנערקענונג
פון דער מאנדזשורישער מלוכה.
די אינטערווענץ פון אמעריקא און רוסלאנד
מכוח דעם יאפאניש כינעזישען קאנפליקט איז אונ-
אפרופליך, ווייל די ביידע מלוכות זענען ערנסט
פעראינטערעסירט אין דער ענטוויקלונג פון די
געשעהענישען אויף דעם ווייטען מזרח.
לסוף דערקלעהרט כינא, אז דער סכסוך קאן
ליקווידירט ווערען בלויז אויפ'ן וועג פון פאליטישע
אינטערהאנדלונגען פון אלע, די מלוכות,
וואס זענען פעראינטערעסירט אין דעם דאזיגען ענין.

ב ע ר ל י ן, 22 (ספ. טעל.)
רייטער-ביורא מעלדעט פון שאנכיי, דאס אין
דער שטאדט קורסירען קלאנגען וועגען דעם, אז
עס איז געמאכט געווארען א באמבען-אטענטאט אויף
א צוג לעם טשאנג-טשון, מיט וועלכען עס איז גע-
פאהרען דער פרעמיער-מיניסטער פון מאנדזשוריען
ווי אויך דער יאפאנישער געזאנדטער.
דער פרעמיער איז דער'הרג'עט, און
דער יאפאנישער געזאנדטער — געפעהרליך פער-
וואונדעט.

א דעמאנסטראציע פון בעלגישע פרויען אין בריסעל
געגען דער גרויסער שטייער=לאסט

צוגאב-קופאן

צום קאנקורס פאר די לעזער
פון „נייעם פאלקסבלאט"
די זוכי-בגורל בעקומען אומזיסטע רייזע
דירה, ערשטקלאסיגע בעשפייזונג און
אריינגאנג אויף אלע אימפרעזעס אויף
דער גראנדיעזער ווינטער - מכביה'דע
קיין זאקאפאנע.

פראפעסאר איינשטיין אין לאס=אנזשעלאס

ל א ס - א נ ז ש ע ל א ס, 22 (יט"א טעלעגר.)
אהער איז אנגעקומען פראפ. איינשטיין.

א באנקעט פאר לארד מעלטשעט אין ירושלים

י ר ו ש ל י ם, (יט"א) לכבוד לארד מעלטשעט
איז אין ירושלים פארגעקומען א באנקעט, אין
וועלכען עס האבען זיך בעטייליגט העכערע רעגי-
רונגס-בעאמטע און די מיטגלידער פון דער יודי-
שער אגענץ. מיט רעדעס וועגען דער איבערגעבענ-
הייט פון לארד מעלטשעט דער א"י-זאך זענען צוו
אגר. ארויסגעטרעטען נחום סאקאלאוו, ד"ר חיים
ארלאזאראוו און ד"ר דוד יעלין.

60 קאסטענס דינאמיט האבען אויפגעריסען איז דער לופטען

35 פערזאן זענען דערהרגעט געווארען

מ ע ק ס י ק א, 22 (ספ. טעל.)
א שווערע עקספלאזיע האט פאסירט אין
מארעליא, שטאט מישיגען.
מחמת אנ'אונבעקאנטער סיבה האבען אויפ-
געריסען 60 קאסטענס דינאמיט.
35 פערזאן זענען דער'הרג'עט געווארען.

נ י ו - י א ר ק, 22 (ספ. טעל.)
די עקספלאזיע איז ענטשטאנען מחמת אומ-
פארזיכטיגקייט אין איינעם פון די רעגירונגס-
מאגאזינען.
דער דינאמיט-אויפרייס האט געבראכט צו
א שרפה, וועלכע האט זיך תיכף אריבערגעוואר-
פען אויפ'ן נאהענטען שפיטאל און וואוין-הייזער,
בסך הכל זענען פערברענט געווארען 30
הייזער.
33 פערזאן זענען דער'הרג'עט געווארען
און 35 שווער פערוואונדעט.

70=טער יאהרצייט נאך דעם יאנואר-אויפשטאנד

וו א ר ש א, 22 (טעלעפאניש פון אונזער קאר-
רעספאנדענט) אין שייכות מיט דעם 70-טען יאהר
צייט פון דעם יאנואר-אויפשטאנד איז דא פאר-ע-
קומען אין דער אנגוועזענהייט פון'ם מלוכה-פרעזי-
דענט, א גאטעס-דינסט אין דער קאטעדרע.
10 א זייגער איז פארגעקומען א מיליטער-
דעפילאדע.

קויהלען—נישט, בעשפייזען—נישט אבער עפעס אנדערש — דאס יא

וו א ר ש א, 22 (טעלעפאניש).
נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דעם
ווארשאווער קהלה-פערוואלטונג.
אלע פארשלאגען וועגען געבען שטיצע אין
קויהלען, בעשפייזונג, בעקליידונג דער ארימער
יודישער בעפעלקערונג זענען אפגעווארפען געווארען.
דאגעגען איז אנגענומען געווארען מיט די
שטימען פון די ארטאדאקסישע פרנסים צו געבען
א שטעלע אין דער קהלה אנ'איידעם פון דעם
סאכאטשאווער רבי.
די סקאנדאלען זענען געווען עד אין לשער.

„יידער מיט בעלגיען!"

שרייען די סטודענטען אי'נ'ם לובענער אוניווערזיטעט

ב ר י ס ע ל, 22 (ספ. טעל.) די פלעמישע סטו
דענטען, וואס שטרעבען צו אפרייסען פלאנדריען
פון בעלגיען, האבען דעקלערירט א באיקאט אויף
די לעקציעס אינ'ם קאטוילישען אוניווערזיטעט אין
לובען.
זיי לאזען קיינעם נישט אריין אין אוניווער-
זיטעט, אזוי אז די לעקציעס זענען ממילא אפ-
געשטעלט געווארען.
גלייכצייטיג איז איבער דער שטאט אריבער
א מאניפעסטאציע מיט אנטיבעלגישע טראנספא-
רענטען.
שרייענדיג: „יידער מיט בעלגיען!" האבען
די סטודענטען דעפילירט איבער די גאסען.
פאליציי האט נישט אינטערווענירט.

שניי-זאווערוכעס האבען איבער-געריסען די קאמוניקאציע אין עסטרייך

ו י ע ן, 22 (ספ. טעל.) מחמת די שניי-זא
ווערוכעס האבען זיך א סך צוגען פערשפעטיגט.
אויפ'ן וואקזאל אין גראץ האבען אויפגעהערט
צו פונקציאנירען די עלעקטרישע סעמאפארען.
בורגענלאנד איז אינגאנצען אפגעשניטען פון
דער וועלט.
די ווינער מעטעאראלאגען זאגען אן זעהר
שארפע פרעסט.

אין „אראראט" שפילט מען היינט — צו פאפולערע פרייזען

מיט גרויס ערפאלג גייט איצט דער פולשטענ-
דיג נייער „אראראט"-פראגראם א. נ. „אנ'אקס פאר
א גראשען", וואס ענטהאלט אזעלכע גלענצענדע נו-
מערען, ווי: „פאציפיסטען"; „דער קיווערליכער
סמאטער"; „שווארצע ליבע"; „די ציגעלען ביי די
וויגעלעך"; „נישט קיין וויטעשע"; „דער קונדס";
„דערמאהנט מיר אין מיין ערשטע ליבע"; „יודיש
חסידיש, ממזר'יש"; „דער גאסט אין ארץ-ישראל"
א"ינט ווערט געשפילט 1 מאל: האלב 10.

היינט פרעכטיגע פרעמיערע שעהנער און מעלאדרישער פילם א. נאמען: היינט פרעכטיגע פרעמיערע

הערצער=קאמאנדא

(Liebeskomando)

אין די הויפט-ראלען: Gustaw Froehlich און Dolly Haas

פרעהליכער רעווי פון ליבע און געזאנג, געשאפען אויפ'ן גרונד פון מיליטערישען לעבען. אנהויב 30 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג.
די פרייזען פון די פלעצער זענען פערקלענערט. הנחה בילעטען זענען גילטיג. דער זאל איז גוט בעהייצט. נעכסטער פראגראם: „מאטא הארי".

נוצט אויס די זעלטענע געלעגענהייט!

פאר א שפאט=ביליגען פרייז צו בעזוכען דעם שענסטען ווינטער=געגענד אין אייראפא — זאקאפאנע

און זיך בעטייליגען אין דער גרעסטער ווינטער=ספארט=אימפרעזע פאר דער לעצטער צייט.

די ווינטער-מכבי'אדע, וועלכע קומט פאר פון 1—5 פעברואר ד. י. אין ז א ק א פ א נ ע, איז די גרעסטע אטראקציע פאר די לעצטע יאהרען.
טויזענדער יודישע ספארטלער פון אלע עקען וועלט. צעהנדליגער טויזענדער טוריסטען פון אלע לענדער
גרייטען זיך צו דער אימפאזאנטסטער יודישער ספארט-אימפרעזע, וועלכע קומט פאר אין ז א ק א פ א נ ע.

די גראנדיעזע ווינטער-„מכביאדע" אין זאקאפאנע, האט ערוועקט
דעם אינטערעס ביי אלע יודען פון דער גאנצער וועלט.
געצייל טע טעג טיילען אונז בלויז אפ פון דער גראנדיעזער אימפרעזע.

די בעדינגונגען פון אלע אנטיילנעהמער און טוריסטען זענען:
פאר די נידריגסטע פרייזען — די בעקוועמסטע בעדינגונגען.
אינפארמ. ווערען ערטיילט יעדען טאג פון 4—7 אין וואנען-לי-קוק, פיעטריקאווער 64

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
23 יאנואר 1933

די קאמארילע אין רומעניען

דער לעצטער רעגירונגס־קריזיס אין רומעניען האט געטראגן א נישט געווענליכן כאראקטער און האט געצויגן אויף זיך די אויפמערקזאמקייט פון דער פאליטישער וועלט.

מיט עטליכע חדשים צוריק איז צוריקגעטראטן די רעגירונג פון מאניו־וואידא צוליב דעם קאנפליקט מיט דעם אויסערן־מיניסטער טיטולעסקו אין צוזאמענהאנג מיט דעם נישט־אנגריפס־אפמאך מיט רוסלאנד. דהיינו, טיטולעסקו איז געווען קעגן שליסן א נישט־אגרעסיע־אפמאך, פרעמיער איז געווארן דער פיהרער פון די צאראניסטן (נאציאנאלע פויערים פארטיי) מאניו.

איצט איז מאניו אוועק און זיין ארט האט פארנומען חידער וואידא וואיוואד, דעריבער איז טיטולעסקו געבליבן אין קאבינעט. צי איז טיטולעסקו געווארן מעהר גענויגט צו שליסן דעם פאקט מיט רוסלאנד, אדער די פראגע וועגן דעם פאקט איז דערוויל געווארן ווייניגער אקטועל פאר רומעניען — אויף דעם איז דערווייל שווער צו ענטפערן.

א פאקט איז דאך, אז די נייע ענדערונג פון דער רעגירונג איז געקומען אויפ'ן באדען פון די אינערליכע פערהעלטנישען אין לאנד. די דימיסיע פון מאניו בעדייט דעם זיג פון דער הויפישער קאמארילע, וואס רינגעלט ארום דעם קעניג קארל, וועלכער וויל נישט אהער קאן נישט זיך איהר אנטקעגנשטעלן.

מאניו און דער אינערן־מיניסטער מיכאלאקע האבען אונטערגענומען אן אקציע פון רייניגען די מלוכה־אדמיניסטראציע פון די מיליטערישע עלעמענטן, פון פערשידענע גענעראלען און אנדערע אפיצירען, וועלכע איבען אויס זייער דרוק אויפ'ן גאנג פון די מלוכה־געשעפטען. ווען די רייהע איז געקומען אויפ'ן שעף פון דער זשאנדארמעריע געגעראל דימיטרעסקו און פון פאליציי שעף אין בוקארעשט מארינעסקו האבען זיך ביידע צובונטעוועט און האבען ערקלערט, אז בלויז דער קעניג האט דאס רעכט זיי צו געבען דימיסיע און נישט זייער דירעקטער שעף, דער אינערן־מיניסטער. צוליב דעם האט מיכאלאקע זיך אנגעגעבען אין דימיסיע און אינאיינעם מיט איהם די גאנצע רעגירונג. דער קעניג האט די דימיסיע אנגענומען און פון צוריק איז געווארן וואידא וואיוואד.

כאראקטעריסטיש איז דא די האנדלונג פון דעם קעניג קארל. דער געוו. אינערן־מיניסטער האט געוואלט מאכען א ביסעל א רייניגונג אין דער פאליציי, וועלכע האט שוין נישט איינמאל זיך ארויסגעוויזען פונקט ווי די לייטעריין פון א שייקע אומפעראנטווארטליכע אויסוואורפען. פון צייט צו צייט בעווייזען זיך אין דער פרעסע ידיעות וועגען אומענשליכער בעהאנדלונג פון אנגעשטעלטע. ערשט נישט לאנג איז אין דער טשערנאוויצער פרעסע ארייגעדרונגען א בעריכט וועגען דעם, ווי אזוי מען האט געפייניגט א בחור און א מיידעל, וועלכע זענען ארעסטירט געווארן אלס פערדעכטיגע אין קאמוניזם. פון דער בעשרייבונג האבען זיך די האר ממש געקאנט שטעלן קאפויער. די פאליציי־אגענטען און זייערע שעפען, וועלכע בעגעהען די דאזיגע אכזריותדיגע מאטען, ווערען געוועהנליך אינגאנצען נישט בעשטראפט. די מעשה וועגען פייניגען דעם יודישען יונגענמאן בראונשטיין ליגט נאך ביי אלעמען אין זכרון. און מען הערט נישט, אז עמיצער זאל ווערען בעשטראפט פאר דער אינקוויזיציע. און איצט, ווען עס האט געהאלטען דערביי, אז עס זאל געמאכט ווערען א געוויסע רעארגאניזאציע פון דער פאליציי און פון דעם שרעקענס־ארגאן, דער סיגוראנצע, האט זיך דער קעניג געשטעלט אין שוץ פון די בעדראהטע אינקוויזיטארען און דאס האט געבראכט צו דער דימיסיע פון דער רעגירונג, עס איז ווערט צוצוגעבען, אז דער דעמאנטער דימיטרעסקו איז דער פאטער פון קעניגס פערזענליכען סעקרעטאר און מארינעסקו זיין נאהענטער קרוב.

די הויפט־קאמארילע האט דערוויל געזיגט. אבער צי אויף לאנג? די נייע רעגירונג בעשטעהט אין דער מעהרהייט פון מיטגלידער פון דער זעלבער פארטיי, וואס די פריהערדיגע. די דאזיגע פארטיי האט א גרויסע מעהרהייט אין פארלאמענט און האט נישט לאנג זיך ארויסגעזאגט פאר דער אקציע, וואס איז אונטערגענומען געווארן דורך דעם געוו. מיניסטער מיכאלאקע. אויב דער קעניג וועט ווייטער זיין אויף דער זייט פון דער קאמארילע, דאן איז אונפערמיידליך א קאנפליקט צווישען דעם קעניג און דעם פארלאמענט.

און דערוויל איז די פינאנציעלע סיטואציע פון רומעניען זעהר א שווערע. אהן בעדייטענדע רעדוקציעס פון די אויסגאבען אויף דער ארמעע וועט נישט געלינגען צו קריגען קיין הלוואה אין אויסלאנד, וועגען וועלכער רומעניען בעמיהט זיך שוין זייט א לאנגער צייט און קאן זי בעקומען נאר פאר'ן פרייז פון קאנטראל איבער די רומענישע פינאנצען.

קיינער וויל נישט קיין וואהלען אין דייטשלאנד
דער פאשיזם רוקט זיך ארויס אין פארגרונד

דייטשלאנד שטעהט פאר דער פערספעקטיוו פון נייע וואהלען צום רייכסטאג, און אלעמען אין לאנד האט ארומגענומען א שרעק. א פאניק־שטימונג הערט זיך אין די ארטיקלען פון די צייטונגען, וועלכע שרייען פון די ערשטע זייטען מיט גרויסע אותיות „נאר נישט קיין נייע וואהלען!"

איין צייטונג שרייבט אויס בראש פון בלאט דעם לאזונג: „ביטע, מאכט נאר נישט קיין וואהלען!" און דאס בלאט געהערט צום קאטוילישען לאגער, וועלכער האט נישט מורא פאר וואהלען, א פשיטא שוין יענע גרופירונגען, פאר וועלכע די וואהלען זענען פערבונדען מיט א גרויסער ריזיקע. די נאציאנאל־סאציאליסטען, וועלכע מאכען אנ'אנשטעל, אז זיי זענען שטארק, וועלכע צובלאזען וויפיל ס'איז נאר מעגליך זייער נצחון ביי די וואהלען אין ליפע און ווילען בעווייזען, אז זייער בעוועגונג געהט ווידער בארג ארויף און נישט אראפ, ווי ס'האט זיך געדאכט, שרייבען אויך אין דעם זין א שפייכער. עס איז אינטערעסאנט צו וויסען, צי די וואהלער־מאסען וועלען ווידער אמאל געהן צו די אורנעס בלויז כדי איינצוהאלטען שלייכערן אויף א צוויי חדשים ביי דער מאכט?

די מעהר ערנסטע קרייזען שטעלען פאר דער רעגירונג און פאר דער געזעלשאפט די פראגע:

און וואס וועט זיין שפעטער, נאך די וואהלען. ביים איצטיגען מאס איז דאך נישט צו ערווארטען, עס זאל זיגען די פערנונפט, דאס פאלק וועט דאך נישט שיקען צום טייוועל די היטלעראווצעס. ווי עס שרייבט דער אפיציאז פון דער סאציאל־דעמאקראטיע.

די רעגירונג שטעהט פאר א קלאר בילד, אין וועלכען עס איז נאך פארא אין פינסטערער פלעק: די רעגירונג וועט דורכפאלען אין רייכסטאג, אויב היטלער וועט אין דער לעצטער מינוט נישט בעווייזען עפעס א קונצשטיק.

דער קאנצלער וויל אויך נישט קיין וואהלען, פונקט אזוי ווי די פארטייען: ערשטענס, ווייל די וואהלען וועלען איהם שטערען אין דער הויפט־ארבייט — אין בעקעמפען דעם ווירטשאפטליכען קריזיס.

דער האנדעל און די אינדוסטריע טרעטען ענטשידען ארויס נעגען א וואהל־קאמפאניע. אין די גרויסע שטעט אין דייטשלאנד האט זיך נאר וואס פערענדיגט דער יאנואר־אויספערקויף. דער מסחר האט זיך אנגעהויבען גאנץ לעבהאפטיג, אבער געענדיגט האט ער זיך מעהר ווי בעשיידען און די אלגעמיינע אומעצען האבען זיך ארויסגעוויזען פאר גאנץ קליין. עס איז קלאר, אז די קויפס־קראפט פון די מאסען איז זעהר א שוואכע. קלאר איז אויך, אז די מאסען זענען ווידער ארומגעכאפט פון אונרוהיגקייט פאר דער נאהענטסטער צוקונפט.

אויב עס וועט זיך אנהויבען א וואהל־קאמפאניע, וועט די פארקעמען ביי לעדיגע פארטיי־קאסעס. פון דער קאמפאניע וועלען זעהר ווייניג געניסען אפילו די קרייזען, פאר וועלכע וואהלען זענען א צייט פון גוטער קאניונקטור, ווי דרוקערייען, פאפיר־סוחרים, אינהאבער פון זאלען א. א.

אין לאנד שטעלט זיך אזוי ארום אנ'אנטי וואהל־פראנט. אבער קיינמאל נאך איז דער פאליטישער געדאנק פון דייטשלאנד נישט געווען אזוי אין קלעם פון כאאס ווי איצט. אין קיין שום ציי־טונג, אין קיין שום פאליטישער רעדע קאן מען נישט געפינען קיין אנווייז, ווי אזוי ארויסצוגעהן פון דער געשאפענער לאגע. אלע הארכען מיט אונגעדולד, צי וועט נישט היטלער, פלוצים איינ־פאלען צו טאלערירען דעם קאנצלער, צי וועט נישט שלייכערן געלינגען דורך קונציגע מאנעוו־רעס הינטער די קוליסען צוצובויגען היטלערן אויף זיין זייט.

און אלע פאליטיקער וויסען, אז אויף די פארוואהל־פערזאמלונגען וועלען זיי נישט קאנען פארלעגען דעם וועהלער קיין שום ווירקליכע רע־צעפטען געגען דער הילפלאזיגקייט פון דעם פאר־לאמענט. ביי אזעלכע בעדינגונגען געווינען די קרייזען, וועלכע הערען נישט אויף צו פראפאגאנ־דירען דעם געדאנק פון אליינהערשאפט, וואס זאל זיך שטיצען אויפ'ן פאלק, ד. ה. פאשיזם. אין די דאזיגע קרייזען פערלירט דער „סאציאלער" גענע־ראל פאן שלייכער. אויף וועלכען עס זענען בעשתו געלעגט געווארן אזוי פיל האפנונגען, אלץ מעהר זיין אנזעהען. אלץ העכער הערט מען אין אט די קרייזען דעם אויסדרוק פון צווייפעל, צי איז פאן שלייכער די אידעאלע פערקערפערונג פון דער שטארקער מאכט. און עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז אין דער נאהענטסטער צוקונפט זאלען זיך גראד די קרייזען בעווייזען אין פארדערגרונד פון די פא־ליטישע געשעהענישען.

פערפאלגונג פון ראדיקאלע פראפעסארן
די סענסאציאנעלע רעדע פון פראפ. טשארנעצקי אויף דער בעראטונג פון פראפעסארן אין טיים

א גאנץ אייגנארטיגע קאנפערענץ איז דעם שבת פארגעקומען אין טיים. די פראפעסארען, וועלכע געהען אריין אין דער בילדונגס־קאמיסיע פון טיים, האבען צונויפגערופען א קאנפערענץ פון פראפעסארען און רעקטארען פון די אוניווערזי־טעטען, כדי אויסצוהערען זייער מיינונג וועגען געזעצפראיעקט פון דער רעגירונג, וואס ענדערט די ביזאיצטיגע אויטאנאמיע פון די אוניווערזיטעטען. די וועלט פון דער וויסענשאפט איז געווען רעפ־רעזענטירט אין קאמפלעט. דער גרעסטער טייל פון די אנוועזענדע געלעהרטע האבען פערטיידיגט דעם ביזאיצטיגען מצב. נישט אפען, אונטער'ן מאנטעל פון פרייהייט פון דער וויסענשאפט און פון פארט־שריט, האט מען געהאלטען רעדעס אין שוץ פון נומערוס קלאוזוס. נאך א ביסעל און מען וואלט געהערט אויך פערטיידיגען די „ליבע יוגענד", וועלכע ארבייט אזוי שווער ביים שלאגען יעדען נאוועמבער די יודישע סטודענטען.

אויף דער קאנפערענץ האבען זיך אבער אויך געהערט אנדערע שטימען, אמת ליבעראלע. דאס ערשטע ארט צווישען אט די רעדנער האט פער־נומען דער פראפעסאר פון דער קראקאווער אוני־ווערזיטעט וואלעק־טשארנעצקי, וועלכער האט גע־האלטען א זעהר אינטערעסאנטע, ממש סענסאציא־נעלע רעדע. מיר געבען דא דעם אינהאלט פון דער דאזיגער רעדע. פראפ. טשארנעצקי האט געזאגט:

דער פראפעסאר שיערפינקי (אנ'ענדעק, בע־קאנטער פערטיידיגער פון נומערוס קלאוזוס) האט דא געזאגט, אז ער ווייס נישט וועגען פאלען פון בעזייטיגען פראפעסארען פון די אוניווערזיטעטען. אבער אזעלכע פאלען זענען געווען נישט נאר אין איטאליען, נאר אויך אין דייטשלאנד. פון בערלי־נער אוניווערזיטעט איז בעזייטיגט געווארן דער שטערן פון דער וויסענשאפט איינשטיין, ווייל די סטודענטען, וועלכע געניסען פון דעם קארפאראציע־רעכט וואלטען איהם נעניזוקט. עס איז בעזייטיגט געווארן דער פראפעסאר פערסטער (א בעקאנטער דייטשער פאציפיסט). פאר דריי חדשים האט דער סענאט פון דער היידעלבערגער אוניווערזיטעט בע־זייטיגט איין פראפעסאר דערפאר, ווייל ער האט אויף אנ'עפענטליכער פערזאמלונג אויסגעדריקט זיינע פאציפיסטישע איבערצייגונגען.

לעצטענס האט פאסירט די געשיכטע מיט'ן פראפעסאר פון ברעסלויער אוניווערזיטעט קאהן, וועלכער איז איינגעלאדען געווארן דורך דער אוני־ווערזיטעט גופא. ער האט געהאט דאס אונגליק צו הייסען קאהן און איינמאל האבען איהם די סטו־דענטען בעזייטיגט פון דער אודיטאריע. אין אנ־הויב האט זיך דער סענאט פון אוניווערזיטעט פער־האלטען זעהר קאמפעריש, האט אפגעשטעלט די לעקציעס, פערמאכט די אוניווערזיטעט, אבער דאס איז נאר געווען אנ'אנשטעל. עס האט פאסירט, אז פראפ. קאהן האט אויף דער ביטע פון א צייטונג ארויסגעזאגט זיין מיינונג וועגען ערטיילען טראצקין אזיל־רעכט אין דייטשלאנד. פראפ. קאהן האט גע־זאגט, אז אויב טראצקי פערנעהמט זיך נישט אין לאנד מיט פאליטישער טעטיגקייט, דארף ער גע־ניסען פון אזיל־רעכט ווי יעדער פאליטישער עמי־גראנט. און דאס איז געווען גענוג. עס איז באלד געווארן א לארעם און ס'האט געהאלטען דערביי, אז פראפ. קאהן זאל בעזייטיגט ווערען פון אוני־ווערזיטעט. דער ענין איז פערלעדיגט געווארן אויף א קאמפראמיטירענדיגען אופן פאר ביידע צדדים: פראפ. קאהן האט אויסגעדריקט זיין בעדויערען צוליב דעם ערטיילטען אינטערוויו, דער סענאט האט איהם איבערגעלאזט ביי דער אוניווערזיטעט.

פראפ. טשארנעצקי רעדט ווייטער ארום די פראגע וועגען פערפאלגען ראדיקאלע פראפעסארען דורך די רעאקציאנערע סענאטען אין פוילען. עס איז נישט קיין צופאל, זאגט ער, וואס דער קאר־פאראטיווער בוי האט מעגליך געמאכט דאס ארייג־ציהען די אוניווערזיטעטען אין פאליטישען קאמף די פוילישע אוניווערזיטעטען, פריהער עסטרייכישע זענען בעהערשט געווארן דורך מענשען פון איי פארטיי, פון דער קאנסערוואטיווער, וועלכע האבען געמאכט פון די אוניווערזיטעטען א פעסטונג פאר זיך. און וואס דאס האט געבראכט איז צו זעהען דערפון, וואס אזעלכע בעריהמטע היסטאריקער ווי קובאלא אדער קארוזאן האבען נישט בעקענט געפי־נען קיין ארט פאר זיך אויף די אוניווערזיטעטען.

און צי איז נישט געווען קיין סקאנדאל, וואס די איינלאדונג פון ערשטען ביים היינטיגען טאג היסטאריקער אין פוילען פראפ. אשכנזי אויף א קא־טעדרע אין דער ווארשאווער אוניווערזיטעט האט זיך אנגעשטויסען אויפ'ן פראטעסט פון סענאט? און וואסערע אונאנגענעהמליכקייטען האט געהאט אזא ווירקליך אונאפהענגיגער מענש, ווי פראפ. באדוען דע קורטענע!

אידעען קען מען נישט בעקעמפען מיט קיין שום רעפרעסיעס. מען דארף דאס נישט טון, ווייל דאס איז א האפנונגסלאזע זאך. אויב אבער די אי־דעען ברענגען צו דער אפערירונג מיט שטעקענס און קאסטעטען, צו פייניגען שוואכע, דאן איז דאס אנ'אקט פון געוואלט, וואס דארף בעקעמפט ווערען מיט געוואלט.

דיסקוסיע וועגן א נישט־אנגריפס־אפמאך
צווישען סאציאלדעמאקראטען און קאמוניסטען

אין א לייט־ארטיקעל פון פראגער „פראוואָ לידו" בעשעפטיגט זיך יארסלאוו קאודעלקא מיט דער פראגע פון די נישט־אנגריפס־פאקטען, וואס סאוויעט־רוסלאנד האט לעצטענס אפגעשלאסען מיט פוילען און מיט פראנקרייך און זאל אויך אפשליסען מ"ט רומעניען. דער מחבר פון ארטיקעל פרעגט א ארוואס סאוויעט־רוסלאנד בענוצט זיך נישט מיט דערזעלבער טאקטיק נעגען דער אינטערנאציאנא־לער סאציאל־דעמאקראטיע, וועלכע זי ווענדעט אן געגענאיבער די קאפיטאליסטישע מלוכות? מיט דערזעלבער פראגע האט זיך אויך בעשעפטיגט די לייטונג פון פראגער פערבאנד פון מעטאל־ארביי־טער. נאך דעם רעפעראט פון האמפל, פארזיצער פון דער טשעכאסלאוואקישער סאציאל־דעמאקרא־טישער פארטיי, האט זי אנגענומען דעם פאלגענ־דיגען בעשלוס: „בעת די סאוויעט־רעגירונג שליסט נישט־אנגריפס־פאקטען מיט די קאפיטאליסטישע מלוכות, זאגט אן דער דריטער אינטערנאציאנאל אנ'אומבארהמנות'דיגען קאמף געגען דער סאציאל־דעמאקראטיע". אין ווייטערדיגען חמשך פון ארטי־קעל ווערט געזאגט: אויב אבער די סאוויעט־רעגי־רונג שליסט אפ פאקטען מיט מלוכות, וועלכע זי בעטראכט אליין פאר רעאקציאנערע, טא פאר־וואס שליסט זי נישט אזעלכע פאקטען אין דער אינטערנאציאנאלער ארבייטער־בעוועגונג גופא און אין די ראמען פון אינטערנאציאנאלען ארבייטער־קלאס? ווייל אזא פאקט וואלט אין זיך נישט גע־מוזט ענטהאלטען קיין פערציכט אויף פאליטישע און סאציאלע אנשויאונגען, ווי עס איז דער פאל אין ליטווינאוו־פאקט. ווייל די סאציאל־דעמא־קראטיע איז א פארטיי מיט דעמזעלביגען ענדציל ווי דער דריטער אינטערנאציאנאל, וועלכע אונ־טערשיידעט זיך פון איהם נאר אין דער פראגע פון מעטאד, אזוי ארום אין דעם אופן פון דעם קאמף און פון דער ארבייט. לעת עתה, זאגען מיר, וואלט אזא נישט־אנגריפס־פאקט געקאנט אפגע־שלאסען ווערען אויף איין יאהר מיט'ן תנאי, אז דער הסכם איז ווייטער גילטיג, אויב ער ווערט נישט געקינדיגט פון איין צד..."

צום סוף דערמאנט „פראווא לידו", אז עס זענען שוין אוועק 10 יאהר זייט דער לעצטער קאנפערענץ, וועלכע איז פארגעקומען צווישען סאציאל־דעמאקראטען און קאמוניסטען, (בערלין, אפריל 1922). דאס איז געווען א קאנפערענץ צווישען דעם לאנדאנער, ווינער און מאסקווער אינטערנאציאנאל. זייט דער דאזיגער צייט האבען זיך מאנכע זאכען געענדערט. אויב דעמאלט איז די צייט נאך נישט געווען רייף צו א הסכם, איז איצט אנדערש געווארן, ווייל עס האבען זיך נישט פערווירקליכט די האפנונגען פון די קאמו־ניסטען צו פערניכטען די סאציאל־דעמאקראטיע, וועלכע זיי האבען דעמאלט נאך געהאט.

דער צענטראלער ארגאן פון דער קאמוניס־טישער פארטיי אין דער טשעכאסלאוואקיי האט געענטפערט אין א לאנגען ארטיקעל, אין וועלכען עס שלאגט פאר די פאדערונג, אז די סאציאל־דעמאקראטען זאלען אויפהערען „צו זיין אין דינסט פון קאפיטאליזם", זיי זאלען פיהרען קאמוניסטישע פאליטיק און דאן ערשט וועט מען קאנען שליסען שלום.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8-2 און פון 5- 9 אוונגד.
בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

ספארט-בעוועגונג

דער „טעכנישער בלאק“
אויף דער לאדזער פוסבאל-פערזאמלונג

אויף דער פערזאמלונג פון לאדזער פוסבאל-קרייז-פערבאנד האבען מיר אנטשיידענ א געשיינונג, וועלכע האט פאסירט, דורך זיך, דאס ערשטע מאל אין דער געשיכטע פון דער לאדזער פוסבאל-בעוועגונג, ס'איז געקומען צו א טעכנישען בלאק צווישען אלע יודישע בירגערליכע און ארבייטער-קלובען צוזאמען מיט אלע פארמגעשריטענע עלעמענטען אויף דער פוסבאל-פערזאמלונג.

מיר האבען אנגערופען דעם בלאק א טעכנישען ווייל ער איז פאקטיש געווען געווענדעט נאר צו די וואהלען פון דער נייער פערוואלטונג און דיסציפלינאר-אפטיילונג, ווייטער האט די מעהרהייט גאר נישט געוואונען.

מיר ווילען איצט נישט בעריהרען די מעיקר-ווירדיגע לאגע וואס האט זיך געשאפען אויף דער פערזאמלונג, אז קיין שום פארשטעהער פון קיין יודישען קלוב האט נישט גענומען קיין ווארט אין דער דיסקוסיע שוין אנגעגעבען דעריבער, וואס די נאציאנאלע יודישע ספארט-בעוועגונג דארף און מוז אויסנוצען יעדע עפענטליכע טריבונע פון ספארט-לעבען, כדי צו פראקלאמירען און דורכצופיהרען וועגען די פערלאנגען, בעדערפענישען און פאקטור-לאטען פון דער יודישער ספארט-בעוועגונג, האבען דאך די יודישע ספארט-קלובען נישט אין ערשטע שורה געליטען אין פער-לויף פון יאהרען, וואס האט געדארפט קומען צום אויסדרוק אין דער העכסטער אינסטאנץ פון דער פוסבאל-בעוועגונג, ווי ס'איז די אלגעמיינע פערזאמלונג, ס'איז נישט ריכטיג וואס דער קאנסטאנטינער ספארט-קלוב איז בעשטראפט געווארען פאר שלאגען יו"ע, ס'איז נישט גערעכט וואס די טאמאשעווער „לעכיא“ איז בעשטראפט געווארען פאר דעם אונטערהערען קוליגאנישען אנפאל אויפ'ן לאדזער „מכבי“. די דאזיגע פראגע האט געדארפט בעריהרט ווערען אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג, נישט נאר כדי צו קריטיקירען די פערוואלטונג פון פוסבאל-פערבאנד, נאר כדי אונטערצושטרייכען, כדי אויפצוקלערען פאר דער גרויסער צאהל דעלעגאטען, אז מיר ווערען געשלאגען אלס יודען, נישט שטענדיג מאכט זיך אנא געלעגענהייט דערצו, ווען אלע דעלעגאטען צוזאמען זאלען זיין אויף איין ארט און זאלען פערטיילען די דאזיגע האנדלונג. די יודישע קלובען האבען געדארפט פאדערען, אז ס'זאל אנגענומען ווערען אן עקשטרער רעכטע רעזאלוציע אין דער דאזיגער פראגע.

אבער מיר ווילען זיך אומקערען צו דעם ענין פון דעם טעכנישען בלאק. מיר האלטען, אז דער בלאק האט געבראכט נישט נאר שאפען די מעהרהייט ביי די וואהלען, נאר אויך אויסנוצען די דאזיגע מעהרהייט פאר שאפען א פראגראם פון ארבייט פאר דעם לאדזער קרייז-פוסבאל-פערבאנד. דער דאזיגער פערבאנד, ווייזט מיר, דארף נישט זיין קיין שטיפע אינסטיטוציע, וואו ס'ווערען נאר אפגעהיטען פאראגראפען און פארשריפטען, נאר דארף אין זיין טעטיגקייט ווערען אביסעל עלאסטישער, איינבעהומען אין זיך אביסעל אידעע בעוואוסטזיניג צוריק ארויספיהרען דעם פוסבאל-ספארט אויף אנאנדער וועג און ראטעווען איהם פון כסדר'דיגער קאמפראמיטאציע.

דער בלאק האט געבראכט ארויסטרעטונג מיט אזא מין פראגראם-רערע, וועלכע וואלט געקענט ברענגען אנוועהען די איניציאטארען און די אקציע וואלט געהאט א זין, דאס איז נישט געטון געווארען, זאלען מיר האפען, אז מיר וועלען זיך לערנען פון דער געגענווארט פאר דער צוקונפט.

איזי.

טורן-פעסט פון „מארגענשטערן“
פינף-יעהריגער יובילי פון דער ארבייטער-ספארט-געזעלשאפט

די ארבייטער-געזעלשאפט פאר פיזישער ערציהונג „מארגענשטערן“ האט פערענדיגט 5 יאהר פון איהר ארבייט. מיר האבען שוין געהאט די געלעגענהייט צו געבען א ציפער-בעריכט פון דעם יובילארס ארבייט, היינטיגען פרייטאג האט „מארגענשטערן“ אויף זיין טורן-פעסט אין פילהארמאניע געוויזען בפועל ממש די פרוכטען פון דער ארבייט, וועלכע ער פיהרט אדורך און די רעאליזירונג פון די צילען, וועלכע „מארגענשטערן“ האט זיך געשטעלט.

דעם טורן-פעסט עפענט דער פארזיצער פון „מארגענשטערן“ ה' גרונדמאן, ה' פרידמאן האלט א רעפעראט מכח פינף יאהר מארגענשטערן - ארבייט. בעגריסונגען האלט צו דער עהרען - פארזיצער פון פעראיין רעטמאן פאזנאנסקי, אין נאמען פון בונדישען קאמיטעט — ה' ווירואווסקי, אין נאמען פון קרייז-פערבאנד פון די ארבייטער ספארט-פעראיינען — ה' רענקאווסקי, אין נאמען פון דער ווארשאווער צענטראלע ה' געלבלום, אין נאמען פון דער קולטור-ליגע — ד"ר גרינבלאט, און אין נאמען פון „צוקונפט“ און „סקיף“ — ה' נוטקאוויטש, א גאנצע רייה אנדערע פעראיינען און אינסטיטוציעס האבען צוגעשיקט שריפטליכע בעגריסונגען.

צוטרעטענדיג אפצושאצען דעם אויפגערופענעם טורן-פעסט אליין, ווילען מיר מאכען קודם-כל אן אלגעמיינע בעמערקונג: די אינסטרוקטארען-קאמיסיע האט זעהר גוט און פערנינפטיג געהאנדעלט ווען זי האט פון דעם גענוג גרויסען פראגראם אינגאנצען עלימינירט דאס טורנען אויף מכשירים. ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז מ'קען אהן שום ספק דעמאנסטרירען די פיזישע קאנדיציע און ענטוויקלונג פון די טורנער אהן דעם דאזיגען מכשירים-טורנען, כאטש דורך די איבונגען לויט'ן ביק-סיסטעם. זעלבסטפערשטענדליך מוזען צו די דאזיגע איבונגען בענוצט ווערען נאר פולשטענדיג געזונדע מענשען, וועלכע קענען זיך ביי דעם דאזיגען סיסטעם גלענצענד ענטוויקלען, האלטען מיר טאקע, אז די דאזיגע איבונגען זענען אויסגעפאלען גלענצענד, ביי דער מוסטערהאפטער דיסציפלין און קארעקטקייט פון אלע אהן אויסנאהם אנטיילנעהמער. מיר האלטען אז אזעלכע איבונגען ברענגען נישט ווייניגער עמאציע, ווי די רעקלאמירטע ספארט-צווייגן, אין וועלכן ס'טרעטען ארויס בלויז די אויסדערוועהלטע נאך רעקארדען און מעדאלען, אין א שווערען טעמפא, וואלט די גימנאסטיק לויט'ן בוק-סיסטעם געקענט אנגעווענדעט ווערען אויך פאר די יונגלעך און מיידלעך-גרופעס.

די אינסטרוקטארען-קאמיסיע האט געוויזען פון יעדען אפצווייגונג עפיס, אבער אלץ אינאיינעם איז געווען א הארמאניע פון ראציאנעלער ארבייט פון שפיל, טאנץ, מוסקול-ענטוויקלונג, הארץ און לונגען-ענטוויקלונג און הייטערקייט אין דער ארבייט.

אזוי האבען מיר געזעהען אין דער קורצער פריי-איבונג פון פרויען און מענער, די דיסציפלין און בעוועגונגס-הארמאניע, אזוי ווייטער די פרעהליכקייט און יוגענדליכקייט אין די ספארט-טענץ, דעם טעמפא און אנשטרענגונג אין די בוק-איבונגען און די לייכטקייט און דעקאנטיש-צולאזענקייט פון דער לעקציע פון דער קינדער-גימנאסטיק, ס'זענען פערביינעגאנגען פאר די צושויער, צעהנדליגער און הונדערטער טורערינס און טורנער פון די סאמע יונגסטע ביז צו דער שפעטסטער יוגענד, ערצויגען פיזיש, ערצויגען געזונד און ראציאנעל און נישט צום נעיענ נאך צירק-ארויסטרעטונגען און צו מעדאל-קאנקורענץ.

איך אליין מוז מודה זיין, אז איך בין א געגנער פון אינסצעניזאציעס בעפארבט מיט גימנאסטישע ארויסטריטען, ס'פערלירט זיך איינס און דאס צווייטע, די גימנאסטיק-אינסטרוקטארען קענען נישט פולשטענדיג בעהערשען דאס מאטעריאל, די איבונגען ווידער מוזען זיך רעכענען מיט'ן מאטעריאל. ס'איז דעריבער גלייכער, אז אינסצעניזאציעס זאל מען איבערלאזען פאר דראמאטישע סעקציעס און די זעלבע בעוועגונגען קען מען איינפלעכטען אין ריין - גימנאסטישע אויפטריטען. און הגם די „שביעה“ און בראדערזאנס „ספארט-מארש“ זענען אויסגעקומען זעהר קארעקט און אפטיש שיין, האט עס אבער מיט גימנאסטיק ווייניג וואס געהאט צו טון.

הערליך שעהן איז די איינשטעלונג פון דער רייף-איבונג, וואס איז אויך א גרויסער פערדינסט פון דער אינסטרוקטארען-קאמיסיע.

אין אלגעמיין איז דער איינדרוק פון דעם יובילי - טורן-פעסט געווען אן'אימפאזאנטער. 300 טורנערינס און טורנער ווערען דארט ערצויגען דורך אנ'אויסגעהאלטענער ליניע און מוסטערהאפטן דיסציפלין צו פיזישער רענעסאנס פון דער יודישער ארבייטער-יוגענד. דער נוצען איז א געוואלדיגער, דער רעזולטאט א גינסטיגער, דער עפעקט א פראכט פילער. ס'איז נאך כדאי צו ווינשען, אז „מארגענשטערן“ זאל נאך מעהר זיך נעהמען צום הערצען די פערשידענע ספארט-שפילען (קויש-באל, נעץ-באל) און לייכט-אטלעטיק.

S.

עדיט מיכאעלים

די דייטשע מייסטערין

באקס-מעטש ווארשא—בודאפעשט
סומט פאר דעם 2 פעברואר אין ווארשא

נאך לאנגע אונטערהאנדלונגען איז ענטגילטיג קאנטראקטירט געווארען דער צווישען-שטעטישער מעטש צווישען בודאפעשט און ווארשא.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאדזער ספארט-שפיל קרייז-פערבאנד

אין לאקאל פון „הכח“ איז שבת ביי א גע-מיטליכער שטימונג פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאדזער ספארט-שפיל קרייז-פערבאנד. נאכ'ן אננעהמען דעם בעריכט זענען פארגעקומען נייע וואהלען. אלס פארזיצער איז ווידער בעוועהלט געווארען ה' וויאנקאווסקי, פון יודען איז אלס וויצע-פארזיצער געוועהלט געווארען ה' שטערן (הכח) און אלס סעקרעטאר ה' מארגענשטערן. אין דער שפיל און דיסציפלין-אפטיילונג זענען געוועהלט געווארען פון יודען ציגלער (הכח) און שאפירא (מכבי).

די אלגעמיינע פערזאמלונג האט בעשטימט אלס ערענ-פרעזעס פון פערבאנד מאיאר מארשאלעק. מי־דער פערזאמלונג האט זעהר גוט געפיהרט רעד. פאלעצקי.

מעגאן טיילאר
א 12-יעהריגע אייז-לויף-מייסטערין

די גרויסע גליטש-וועט-לויפען וואס זענען נעכטען פארגעקומען אין העלענאוו

אויפ'ן אייז-פלאץ אין „העלענאוו“, זענען נעכטען פארגעקומען גרויסע וועט-געיעגען אויף גליטשערס מיט'ן אנטייל פון דער וועלט-מייסטערין פרוי נעהרינג און דעם וועלט-מייסטער קאלבארטשיק. די אימפרעזע איז נישט געווען אזוי ווייט אויסגערעכענט אויף די געיעגען ווי אויף דעם דעמאנסטרירען פון שנעל-פאהרען אויף גליטשערס.

אין ערשטען געיעג אויף 500 מעטער פאר פרויען האט די וועלט-מייסטערין געמוזט אפטרעטען דאס ערשטע ארט דער ווארשאווער לענא, וועלכע האט דורכגעמאכט דעם שטח אין 1 מינוט 6 סעק. פרוי נעהרינג איז געקומען די צווייטע.

דעמזעלבען שטח פאר מענער האט געוואונען קאלבארטשיק אין 51,8 סעק. נאך איהם זענען געקומען סטזשישעווסקי, נאפיעראטש און דער איינציגער לאדזער פושיטעג, וועלכער האט דעם שטח דורכגעמאכט אין 1 מינוט 13 סעק.

3000 מעטער-לויף פאר פרויען האט געוואונען פרוי נעהרינג אין 6 מינ. 30 סעק. פאר לענא 6 מינ. 51 סעק.

5000-מעטער-לויף פאר מענער האט געוואונען קאלבארטשיק.

שטאפעטען-לויף אויף 2000 מעטער האט געוואונען די מאנשאפט קאלבארטשיק, לענא און סטזשיזשעווסקי אין 4 מינוט 13 סעק. די צווייטע מאנשאפט איז בעשטאנען פון פרוי נעהרינג, נאפיעראטש און מיכאלאק. די פעראינטערעסירונג מיט דער אימפרעזע איז געווען א גרויסע.

באקס-מעטש
צ.וו.ס. (ווארשא) — זיעדנאטשאנע 5:9

אין זאל פון „זיעדנאטשאנע“ איז נעכטען פארגעקומען א באקס-מעטש צווישען ווארשעווער צ.וו.ס. און די לאדזער „זיעדנאטשאנע“. דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט 5:9.

מייסטערשאפט אין רינג-קאמף פון לאדזער קרייז
אוניא — סאקאל 8:16
ווימא — קרושענדער 8:17

האקעי אויפ'ן אייז

דער מייסטערשאפטס-מעטש צווישען ל. ק. ס. און דעם לאדזער „סטשעלעץ“ האט זיך פערענדיגט מיט א זיג פון ל. ק. ס. אין דעם פערהעלטניש פון 1:7 (1:4, 0:2, 0:1).

פינג-פאנג-פערמעסטונגען
„מכבי“ — „הכח“ — 2:8

אין לאקאל פון „הכח“ זענען פארגעקומען די רעוואנזש-פערמעסטונגען אין פינג פאנג צווישען דעם לאדזער מייסטער „הכח“ און דעם פוילישען מייסטער „מכבי“.

די מאנשאפט פון „מכבי“ האט געהאט א הערליכען ערפאלג און האט בעזיגט „הכח“ אין

(ווייטערע ספארט-ידיעות זעה 9. זייט).

אויף דער שוועל פון דער „מכביאדע“
טויזענדער מענשען פאהרען קיין זאקאפאנע

מיר שטעהען שוין אויף דער שוועל פון דער ערשטער ווינטער-מכביאדע וועלכע וועט פארקומען אין דער שעהנסטער געגענד פון פוילען — אין זאקאפאנע. דער פצ-צ... פון דער אימפרעזע, די וועלט-בעריהמטע ... ... פון אלע עקען וועלט, האבען צוגעצויגן ... די אויפמערקזאמקייט פון אלע צו דער דאזיגער ... ספארט-אימפרעזע.

דעריבער איז נישט ... וואונדער, וואס טויזענדער טוריסטען אין דער גאנצער וועלט פאהרען צו דער מכביאדע.

אין לאדז אליין האבען זיך שוין דעקלארירט הונדערטער טוריסטען צו דער „מכביאדע“. די לעצטע אנמעלדונגען אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען בעקומט מען אין דער פארשטעהער פון „מכבי“-פערבאנד אין לאקאל פון וואגאן-ליט, פיעטריקאווער 64 פון 4—7 אווענד.

גענעראַל קאַטאָווסקי

— פון —
ר. גול

ארייַנפיר

צווישען די גענעראַלע' פון דער רויטער אַרמיי איז גריגאָרי איוואַנאָוויטש קאַטאָווסקי, אָהן צווייפעל איינער פון די אינטערעסאַנטסטע און מערקווירדיגסטע טיפּען. ער איז אינטערעסאַנט און מערקווירדיג שוין דערמיט אַליין, וואָס ביז דעם עלטער פון דרייסיג יאָהר איז ער "ביים פאַך" געווען אַן אייגענאַרטיגער רויבער און אַ מערדער, פּאַרוואָס ער איז נישט איין מאָל געזעסען אין תפיסה, ער איז געווען „אַן אייגענער מענש" אין די קישענעווער, סמאָלענסקער און אָרלאָווער טורמעס, און ער איז אויך געווען פערשיקט אויף קאַטאָרגע אין סיביר, און פאַר׳ן אויסברוך פון דער רעוואָלוציע, אין 1917, איז ער אויף אַ קריגס־געריכט אין אָדעס פערמשפּט געוואָרען צום טויט און מען האָט איהם שוין געגרייט אויפהענגען.

דאָס גליק, האָט אָבער, קאַטאָווסקין צוגעשפּילט, גראָד דאַן, ווען מען האָט איהם שוין געדאַרפט הענגען אין אָדעס, איז אויסגעבראָכען די רעוואָלוציע. מען האָט קאַטאָווסקין אַרויסגעלאָזט פריי און שפּעטער איז ער געוואָרען אַ רויטער מאַרשאַל אין דער סאָוויעטישער אַרמיי.

גלייך נאָך דעם, ווי מען האָט קאַטאָווסקין בעפרייט, האָט ער זיך אָנגעשלאָסען אָן דער אַרמיי אַלס אַן איינפאַכער סאָלדאַט אין דער קאַוואַלעריע, און ער איז אַוועק אויפ׳ן רומענישען פראָנט, דאָרט האָט ער זיך אין אַ קורצער צייט שטאַרק אויסגעצייכענט, און מען האָט איהם דערפאַר געמאַכט פאַר אַ „פּראַפּאָרשטשיק". און ווען די רוסישע אַרמיי האָט אָנגעהויבען זיך צוצופאַלען ווען די סאָלדאַטען האָבען גענומען לויפען אַהיים פון די שלאַכט־פעלדער, איז קאַטאָווסקי צוגעשטאַנען צו די באָלשעוויקעס, און ער איז געווען צווישען די ערשטע וואָס האָבען אָנגעהויבען צונויפשטעלען און אָרגאַניזירען רויטע אַרמיי־רעגימענטען.

אין 1918 איז שוין קאַטאָווסקי געווען אַ קאָמאַנדיר פון אַ באָלשעוויסטישען רעגימענט אין בעסאַראַביע, און אין 1919 איז ער שוין געווען דער קאָמאַנדיר פון אַ קאַוואַלעריע־רעגימענט וואָס האָט זיך געשלאָגען מיט די ווייסע מחנות לעבען אָדעס, אַרויסגעטראָטען געגען די אוקראַינער אין פּאָדאָליער גובערניע און שפּעטער איז ער געווען צווישען די, וואָס האָבען צוקלאַפּט גע׳עק׳אַל יודעניטשעס מחנות וועלכע האָבען געמאַרשירט אויף פּעטראָגראַד.

אַ פאַלגער רויטער גענעראַל איז גריגאָרי קאַטאָווסקי געוואָרען אין 1920, ער איז דאַן בעשטימט געוואָרען אַלס דער קאָמאַנדיר פון דער "בעזונדערער קאַוואַלעריע־בריגאַדע". און ער האָט מיט איהר גענומען אָדעס. אַרויסטרייבענדיג פון דאָרט די „ווייסע" און נאָכדעם איז ער מיט דער זעלבער בריגאַדע זיינער געווען אויפ׳ן פּוילישען פראָנט און צוזאַמען מיט בודיאָנין איז ער אַוועק נעמען לעמבערג און זיינע העלדישע און געוואַגטע אַטאַקעס האָבען אַרויסגערופען די בעוואונדערונג פון גרויסע פראַנצויזישע סטראַטעגיקער, עטליכע מאָל איז ער אויפ׳ן שלאַכט־פעלד פערוואונדעט געוואָרען, און פאַר זיין העלדישקייט האָט ער געקראָגען דריי „רויטע־פאָהן"־מעדאַלען און אַן עהרען־שווערד אַ מתנה פון דער רעוואָלוציע.

נאָך דעם, ווי מען האָט געשלאָסען אַ פרידענס אָפּמאַך מיט פוילען, איז קאַטאָווסקי בעשטימט געוואָרען אַלס דער קאָמאַנדיר פונ׳ם צווייטען קאַוואַלעריע קאָרפּוס, און ער איז איינער אין איינ׳ם רעוואָלוציאָנערען קריגס־ראַט, דערצו איז ער נאָך געוואָרען אַ מיטגליד אין די דריי צענטראַלע אויספיהר־קאָמיטעטען פון רוסלאַנד, אוקראַינע און מאָלדאַוויען. אַ מענש, וואָס איז פריהער געווען אַ רויבער און אַ מערדער, איז אין דער רעוואָלוציע דערגאַנגען צו אַזאַ שטאַנד אַז ער איז געוואָרען אַ רויטער מאַרשאַל, און אויך אַ מיטגליד פון דעם „פּאַרלאַמענט" אין אַ מלוכה, וואָס פערנעהמט אַ זעקסטעל פון דער וועלט — דאָס איז געווען דער וועג, וואָס גריגאָרי קאַטאָווסקי איז דורכגעגאַנגען אין לעבען.

קאַטאָווסקי—דער בעסאַראַביער קאַרל מאָר פון שילער׳ס „רויבער"

געבוירען איז גריגאָרי קאַטאָווסקי אינ׳ם יאָהר 1887 אין דעם בעסאַראַבער שטעטעל גאַנטשעשטי, נישט ווייט פון קישינעוו, זיין פאָטער האָט געשטאַמט פון פּריצים און ביים פאַך איז ער געווען אַן אינזשעניר. קיין רייכער מענש איז ער נישט געווען, ער האָט בעהאַט אַ שטעלע אין אַ וויין־בריוועל ביים רייכען פּריץ מאַנוק־בעי אויפ׳ן מאַיאָנטעק, אַזוי ווי ער האָט געהאַט פינף קינדער האָט ער זיך נישט געקענט פערגינען בּרייט לעבען. דערצו איז אין דער פאַמיליע נאָך פאָרגעקומען אַן אומגליק: ווען דער צוקונפטיגער רויטער מאַרשאַל איז געווען אַ יונגעלע פון צוויי יאָהר איז זיין מאַמע געשטאָרבען.

גריגאָרי קאַטאָווסקי איז פון קליינערהייט אָן געווען זעהר אַ נערוועזער און דערצו נאָך אַ שטאַמלער, אַ היקעוואַטער, קיין סך בחת האָט ער אין זיינע קינדער־יאָהרען נישט געהאַט, און דאָס איז אפשר געווען איינע פון די אורזאַכען, פאַר וואָס ער איז שפּעטער געוואָרען אַזאַ ווילדער, אַזאַ צוטויבערטער און אַזאַ געוואַגטער, ביי וועמען עס האָט זעהר ווייניג אויסגעמאַכט צו הרגענען אַ מענשען.

נאָך אין די קינדער־יאָהרען איז ער געווען פערקאָכט אין צוויי זאַכען — ביכער און ספּאָרט. דאַנק דעם, וואָס ער האָט געמאַכט גימנאַסטישע איבונגען איז ער אויסגעוואַקסען אַ ריז, און אַ דאַנק דעם, וואָס ער האָט געלייענט אַ סך שפּאַנענדע ראָמאַנען וועגען געוואַגטע אַוואַנטורעס און שאַרפע איבערלעבונגען, איז ער אַליין אויך געוואָרען זעהר אַן אייגענאַרטיגער אַוואַנטוריסט, און דאָס גאַנצע לעבען זיינס איז געווען פאַרביג, ראַשיג און פאַנטאַסטיש.

פון דער רעאַל־שולע האָט מען קאַטאָווסקין אויסגעשלאָסען איבער דעם, וואָס ער האָט זיך דאָרט שלעכט אויפגעפיהרט, דאַן האָט דער פאָטער איהם אַריינגעגעבען אין אַן אַנדער שולע, וואו ער האָט געזאָלט שטודירען אויף אַגראָנאָם, אָבער דאָס לערנען אין דער שולע איז איהם נישט געווען צום האַרצען און אין קאָפּ אַריין נישט געקראָכען. ווען ער איז אַלט געווען זעכצעהן יאָהר איז זיין פאָטער געשטאָרבען, און דאַן איז קאַטאָווסקי אינגאַנצען אַרויס פון דער שולע און שפּעטער געקראָגען אַ שטעלע ביים פירשט קאַנטאַקוזין אויף זיין גרויסען מאַיאָנטעק, וואָס איז געווען איינער פון די רייכסטע אין בעסאַראַבער גובערניע, און דאָ האָט זיך אָנגעהויבען דער ערשטער קאַפּיטעל פון קאַטאָווסקיס לעבען, וואָס האָט אין זיך מאַטעריאַל פאַר שונד־ראָמאַן.

און אָנגעהויבען האָט זיך עס מיט אַ ליבע.

אַ שעהנער הויכער און אַ געזונטער יונג איז קאַטאָווסקי געווען, האָט זיך אין איהם פערליבט די יונגע פירשטין, קאַנטאַקוזינס ווייב, ער אין איהר האָט זיך אויך פערליבט, און ס׳איז אַוועק אַ סדרה פון טרעפען זיך אין וואַלד און אין אַנדערע פערבאָרגענע פלעצער, וואו די בוימער און די גראָזען האַלטען אַ סוד און זאָגען קיינעם גאָרנישט אויס...

דער פירשט האָט אין אָנפאַנג גאָר נישט חושד געווען. אָבער ער האָט זיך שפּעטער דאָך דערוואוסט וועגען דער ליבע, און דאָס האָט איהם אַזוי אָנגעצונדען, אַז ער האָט זיך איינמאָל פערמאָסטען אויף קאַטאָווסקי׳ן מיט אַ בייטש. מעהר האָט ער נישט געדאַרפט. קאַטאָווסקי האָט געגעבען אַ שפּרונג אונטער, אַרויסגעכאַפּט ביים פריץ די בייטש און מיט דער האַנד איהם דערלאַנגט אַ שמאַקען זעץ איבער׳ן פנים.

פערשוויגען אַזאַ בעליידיגונג האָט דער פירשט נישט געקענט. אויף זיין בעפעהל האָבען די בעדינער קאַטאָווסקי׳ן געבונדען, איהם גוט אָנגעשלאָגען און דערנאָך האָט מען איהם אויף אַ וואָגען אַרויסגעפיהרט פונ׳ם מאַיאָנטעק און איהם אַרויסגעוואָרפען אויף הפקר אין פעלד.

אין יענעם מאָמענט האָט זיך אין קאַטאָווסקי׳ן אָנגעצונדען די גאַנצע ווילדקייט, די גאַנצע שטורמדיגקייט פון זיין נאַטור. ער האָט אַזאַ בעליידיגונג נישט געקענט פערשווייגען, ווייל אַלע בלוטען אין איהם האָבען געקאָכט; ער האָט בעשלאָסען, אַז ער מוז נעהמען נקמה. און ער האָט זיין בעשלוס דורכגעפיהרט ער האָט שפּעטער דעם פירשט דערהרג׳עט, דעם מאַיאָנטעק אונטערגעצונדען און איז אַנטלאָפען.

דאָס איז געווען דער אָנפאַנג.

אַ ליבע און אַ מאָרד איז׳ם ערשטען קאַפּיטעל פון אַ פאַרביג לעבען, וואָס איז אַוועק אויף אַן אייגענאַרטיגען וועג.

און מיט צוואַנציג יאָהר שפּעטער איז דער זעלבער גריגאָרי קאַטאָווסקי שוין געווען אַ „רויטער מאַרשאַל" אין דער באָלשעוויסטישער אַרמעע, און די פירשטין האָט שוין אָנגעשפּאַרט אין אַמעריקע, וואו זי האָט געאַרבייט אַלס אַ קעלנערין אין אַ ניו־יאָרקער רוסישען רעסטאָראַן...

אויסבעהאַלטענדיג זיך אין די וועלדער, האָט קאַטאָווסקי צוגעצויגען צו זיך אַ צוועלף פּויערים, אַלע העלדישע יונגען מיט אַ סך מוט, און צווישען זיי זענען געווען איינציגע געוועזענע קאַטאָרזשאַנעס, וועלכע קענען איינס און צוויי אַפּדרעהען אַ קאָפּ. קאַטאָווסקי׳ס געוואַגטקייט האָט זיי אַלעמען פעראייניגט און צוזאַמען האָבען זיי אויף די וועגען געראַבעוועט. געגזל׳ט און געהרג׳עט. אין פערלויף פון אַ קורצער צייט האָבען זיי בעוויזען אַרויפצוּוואַרפען אַ מורא אויף גאַנץ בעסאַראַביען, און די צייטונגען פון דרום־רוסלאַנד זענען געווען פול מיט שטויגענדיגע געשיכטעס וועגען קאַטאָווסקי׳ן און זיין רויבערבאַנדע. מען האָט איהם פערגליכען מיט דעם בעריהמטען רויבער דובראָווסקי, וועגען וועלכען פּושקין האָט געשריבען. איין צייטונג האָט דערצעהלט:

„רויבערייען, וואָס איבעראַשען מיט זייער געוואַגטקייט, פאָלגען נאָך איינע די אַנדערע. עס איז שוין באַלד בישטאַ קיין וועג און קיין איין...

און אויך אַ גרויסמוטיגער און אין גרונד דוגמאַ אַ גוטער מענש. מען דערצעהלט זיך אָן פון איהם וואונדער און חידושים".

און ווירקליך, קאַטאָווסקי האָט אין זיינע רויבערייען און איבערפאַלען אַרויסגעוויזען אַזוי פיל העלדישקייט, מוט און בּרייטען פערנעהם, אַז ס׳איז גאָר קיין וואונדער נישט געווען, וואָס מען האָט זיין נאָמען אין לעגענדען איינגעהילט. און ס׳איז אויסגעקומען אַזוי, אַז ער האָט אין 1904 געבראַכט צום לעבען אין בעסאַראַבער גובערניע שילער׳ס העלד, קאַרל מאָר, פון דער פּיעסע „די רויבער" און פּושקינ׳ס העלד, דובראָווסקי. דאָס זענען, אַ ער, נישט געווען קיין געוועהנליכע רויבערייען, נאָר אייגענאַרטיגע, אָריגינעלע, זיי האָבען אין זיך געהאַט דעם גייסט פון די שפּאַנענדע ראָמאַנען, מיט וועלכע קאַטאָווסקי האָט זיך אָנגעלייענט...

אויף ווי ווייט עס האָט דערגרייכט די מורא פאַר קאַטאָווסקי׳ן צווישען די פּריצים אין בעסאַראַבער גובערניע קען מען זיך פאָרשטעלען דערפון, וואָס אַ סך פון זיי האָבען איבערגעלאָזען די מאַיאָנטקעס און זענען פון די דערפער אַוועק קיין קישינעוו. אין אַלגעמיין איז אין 1904 אין די דערפער געווען אומרוהיג. אין דער לופט האָט זיך שוין געפיהלט די רעוואָלוציע פון 1905 און אויף די לאַנד בעזיצער האָט די הויט געציטערט.

די פּאָליציי אין קישינעוו האָט נישט גערוהט. אַ בעפעהל איז אַרויסגעגעבען געוואָרען, אַז מען זאָל גאָר אָהן אַ תירוץ כאַפּען קאַטאָווסקי׳ן און זיין באַנדע און אונטער דער פיהרערשאַפט פון דעם פּריסטאַוו כאַרזשי־קאַלי האָבען זיך רייטער אַרויסגעלאָזט אויף אַלע וועגען זוכען די באַנדע. אָבער דאָס האָט ווייניג געהאָלפען. די צאָהל פון קאַטאָווסקי׳ס רויבערייען איז וואָס אַמאָל געוואָרען אַלץ גרעסער. אַרום זיין נאָמען האָבען זיך אַלץ געוועבט לעגענדעס. אָבער כאַפּען איהם — דאָס האָט מען נישט געקענט.

אַז אָט איז ער געווען דאָ, און אָט האָט מען איהם שוין געזעהען דאָרט, און מיטאַמאָל האָט ער זיך גאָר בעוויזען אין אָדעס. ער איז אַהין אַריינגעפאָהרען אין אַן אייגענער גוטער קאַרעטע און צוזאַמען מיט איהם זענען אויך געווען די צוויי אַדיוטאַנטען זיינע, פּושקאַרעוו און דעמיאַנישעו. עס האָט זיך אַלעמאָל געדוכט, אַז אָט־אָט איז מען שוין אויף אַ שפּור. אַז אָט־אָט כאַפּט מען איהם. אָבער מען האָט איהם אַלץ נישט געכאַפּט.

אומעטום האָט מען גערעדט וועגען קאַטאָווסקי׳ן; די צייטונגען האָבען וועגען איהם אָהן אַ שיעור גוזמאות דערצעהלט. פּריצים האָבען געפאָדערט, אַז די מאַכט זאָל אָננעמען די שטרענגסטע מיטלען איהם צו כאַפּען, און פּריצישע פרויען און טעכטער האָבען וועגען איהם געטרוימט ווי וועגען אַ לעגענדאַרישען העלד און קיין אַנדערע נעמען ווי דער „שעהנער רויבער", אָדער „דער פיין־ערצויגענער גזלן" האָבען זיי פאַר איהם נישט געהאַט.

די פּאָליציי האָט נישט גערוהט, עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז קאַטאָווסקי איז פערבונדען מיט טעראָריסטישע גרופּען פון דער פּאַרטיי סאָציאַליסטען־רעוואָלוציאָנערען און אַז ער גיט זיי געלט. דער קישינעווער גובערנאַטאָר האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל, אַז מען זאָל אָננעמען אַלע מיטלען צו כאַפּען קאַטאָווסקי׳ן. אומעטום האָט מען זיך געיאָגט נאָך איהם, אומעטום האָט מען איהם געזוכט. אָבער מען האָט איהם אין ערגעץ נישט געקענט כאַפּען, און די געשיכטעס פון זיינע געוואַגטע רויבערייען זענען געגאַנגען פון מויל צו מויל אין פערשידענערליי קרייזען און מען האָט זיי אויסגעהערט מיט אַ פערכאַפּטען אָטעם.

אַפילו אין די ענגלישע דעטעקטיוו־ראָמאַנען איז שווער געווען צו געפינען אַזאַ העלד ווי גריגאָרי קאַטאָווסקי איז געווען.

אין יענער צייט זענען אין די דערפער פון בעסאַראַבער געגענט פאָרגעקומען בונטען. מען האָט אַ סך פּויערים אַרעסטירט און מען האָט זיי מיט׳ן עטאַפּ געפיהרט קיין קישינעוו, אָבער אויפ׳ן וועג האָט קאַטאָווסקי זיי אָפּגעשלאָגען. צוזאַמען מיט זיין באַנדע האָט ער די אַרעסטירטע פּויערים בעפרייט. די בעוואָפנטע וועכטער האָט ער נישט געשעדיגט.

אַ שפּרונג פון 74 מעטער. רעקאָרד פון בירגער רונד (רעכטס)

צוגעפאָהרען צו איינעם פון די גרעסטע קישינעווער פּראָצענטניקעס, און ווען ער איז אַריינגעקומען אין הויז, האָט איהם אויפגענומען דעם פּראָצענטניק׳ס טאָכטער, אַ יונגע שעהנע מיידעל.

— דער פאָטער איז איצט נישטאָ אין דער היים, — האָט ס׳מיידעל געזאָגט.

— ווען איהר מיר אפשר ערלויבען צו וואַרטען דאָ ביז ער וועט קומען?

— מיט פערגעניגען.

אַוועקזעצענדיג זיך ברייטלעך אין זאַל האָט דער אויסגעפּוצטער פריץ פערבראַכט מיט דער שעהנער מיידעל, דערצעהלענדיג איהר פערשידענע אַמוזאַנטע געשיכטעס און דערביי האָט ער זיך געפיהרט זעהר גאַלאַנט און מאַניערליך, און אַזוי איז אַוועק אַ האַלבע שטונדע ביז דער רייכער פּראָצענטניק איז אָנגעקומען, און דאַן איז דער אויסגעפּוצטער פריץ צוגעגאַנגען צו איהם און האָט געזאָגט:

— ערלויבט מיר זיך פאָרצושטעלען. איך בין קאַטאָווסקי!

אַזוי שנעל ווי מען האָט אין שטוב דעם נאָמען דערהערט, איז געוואָרען אַ מהומה; דער רייכער פּראָצענטניק האָט זיך אַזוי דערשראָקען, אַז הענט און פיס האָבען איהם אָנגעהויבען ציטערן, די טאָכטער האָט געחלש׳ט; מען האָט דעם נישט־געבעטענעם גאַסט אָנגעהויבען בעטען, ער זאָל רחמנות האָבען און נישט דערהרג׳ענען. אָבער דאָס איז געווען איבעריג. קאַטאָווסקי האָט זיי בערוהיגט, און נאָך דעם, ווי ער האָט [illegible] די שעהנע מיידעל, האָט ער זיך געווענדעט צו איהר פאָטער, דעם רייכען פּראָצענטניק:

— איהר דאַרפט זיך נישט שרעקען, — האָט ער געזאָגט, — איך וועל אייך קיין שלעכטס נישט טאָן. אָבער איהר האָט דאָך אַוודאי געהערט, אַז דאָ נישט ווייט פון קישינעוו איז אָפּגעברענט געוואָרען אַ דאָרף און אַ סך אָרימע פּויערים זענען געבליבען אָהן היימען, וויל איך, אַז איהר זאָלט פאַר זיי געבען — און טאַקע שוין — נישט ווייניגער ווי טויזענד רובעל.

דיך דינגען מיט קאַטאָווסקין האָט מען נישט געקענט. דער רייכער פּראָצענטניק האָט איהם באַלד געגעבען טויזענד רובעל. און פאַר׳ן אַוועקגעהען האָט קאַטאָווסקי אינ׳ם אַלבאָם, וואָס איז געלעגען אויפ׳ן טיש, פערשריבען:

„אַ דער פאָטער, אַ די טאָכטער מאַכען זעהר אַ גוטען איינדרוק".

און ער האָט אונטערגעשריבען זיין נאָמען — „גריגאָרי קאַטאָווסקי".

אַ שוואַכקייט צו זיין בעריהמט האָט קאַטאָווסקי קיינמאָל געהאַט. עס האָט איהם הנאה געטאָן, וואָס די צייטונגען שרייבען אַזוי פיל וועגען איהם. ער האָט אָנגעקוואָלען דערפון, וואָס מען האָט זיין נאָמען אין לעגענדעס איינגעהילט, האָט ער אַלעמאָל אַן אַנדער שפּיצעל אָפּגעשפּילט, אַן אַנדער קלוגען וויסטע געוויזען אין זיינע בעוואַגטע רויבערייען, און זעהר אָפט האָט זיך געדוכט, אַז ער כאַפּט שוין איבער די מאָס, אַז ער שפּילט שוין צופיל זיין ראָלע און אַז דאָס וועט מוזען ברענגען דערצו, אַז ער זאָל אַליין אַריינפאַלען. אָבער ער איז אַלץ נישט אַריינגעפאַלען און אָפט האָט זיך געדוכט, אַז אין זיינע שפּיצלעך, אין זיינע געוואַגטע רויבערייען איז ער פונקט ווי אַן אַקטיאָר, וואָס וואַרט אויף אַפּלאָדיסמענטען.

איינמאָל האָט מען דערצעהלט קאַטאָווסקי׳ן, אַז אַ געוויסער לאַנד־בעזיצער מיט׳ן נאָמען בעגרודש האָט זיך בעריהמט פאַר בעקאַנטע, אַז ער האָט פאַר קאַטאָווסקי׳ן קיין מורא נישט, ווייל אין זיין צימער איז אין דער פּאָדלאָגע פערהאַן אַ גלעקעל, וואָס קלינגט אָפּ אין דער פּאָליציי אַזוי שנעל, ווי מען ריהרט זיך צו דעם מיט׳ן פוס. דערהערט אָט דאָס, איז קאַטאָווסקי אַוועק צו יענעם רייכען פּריץ אין מיטען העלען טאָג און אַזוי שנעל, ווי ער איז אַריין, האָט ער, אַנשטאַט „די הענט אַרויף" אויסגעשריען:

— די פיס אַרויף!

ביי אַ סך געלעגענהייטען האָט קאַטאָווסקי אַרויסגעוויזען מערקווירדיגען שאַרפזין און הומאָר. און ער האָט דאָס אָפּגעשאַצט נישט נאָר ביי זיך, נאָר אויך ביי יענעם, מיט אַ קלוגען איינפאַל האָט מען ביי איהם געקענט אַ סך געווינען.

ער האָט איינמאָל געמאַכט אַן אָנפאַל אויף דעם באַנקיר טשערקעס אין הויז, און ער האָט בעפאָדערט, אַז מען זאָל איהם אַוועקגעבען דאָס גאַנצע צירונג. די מאַדאַם טשערקעס האָט אויפ׳ן האַלז געטראָגען אַ טייערע שנירעל פּערעל, האָט זי דאָס אַליין געגעבען אַ ריס אַרונטער מיט אַזאַ אימפּעט, אַז די פּערעל האָבען זיך צושאָטען אויף דער ערד. זי האָט דאָס אומיסטנע אַזוי געטאָן, ווייל זי איז געווען זיכער, אַז קאַטאָווסקי׳ן וועט נישט אַנשטעהן צו קלויבען די פּערעל פון דער ערד. קאַטאָווסקי האָט דאָס פערשטאַנען, האָט ער די פּערעל איבערגעלאָזט און פאַר׳ן אַוועקגעהען האָט ער דער מאַדאַם טשערקעס געמאַכט אַ קאָמפּלימענט פאַר דעם קלוגען איינפאַל.

פון רוסיש: מ. אשראַוויטש.

(ווייטער מאָרגען)

נאָך ווינער אַרט
אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט
פּראָטעזען, גאָרסעטען, אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לייכטע פּלאַטפוס־איינלאַגען געגען פיס־שמערצען אַלס נאָך גיפּס־אָבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פּעטריסקאַווער 119, טעל. 281-81.

ווי אזוי מוסאליני האט אפגערוימט זיין געפערליכען פיינד מאטעאטי

נייע איינצעלהייטען וועגען דעם מארד

2.

מאָרגנס קלאַנגען האָבען זיך גענומען טראָגען אין דער גרויסער שטאָט רוים. עס האָט זיך געהערט, אז דעפוטאַט דזשאַקאָמאָ מאַטעאַטי, וועלכער איז אַ טאָג פריהער אַוועק פון הויז, האָט זיך נישט אומגעקעהרט אהיים. זיין פרוי איז געווען בעזאָרגט וועגען איהם. זי האָט זיך געווענדעט צו די דעפוטאַטען טוראַטי און מאָדיליאַני, וועלכע האָבען געמעלדעט דער פאָליציי וועגען דעם פערשוואונדענעם דעפוטאַט. דער קלאַנג איז אויפגעכאַפּט געוואָרען פון די ציימונגס-לייט, האָט זיך פערשפרייט איבער רוים און מען האָט אין ערגעץ נישט גערעדט וועגען עטוואָס אַנדערש. אַלע האָבען געפרעגט, וואו איז מאַטעאַטי? אַלערליי פערדאַכטען און השערות האָבען זיך פערשפרייט.

אָבער מוסאָליני אַליין איז געווען רוהיג. ווען ער האָט זיך אומגעקעהרט פון פּאַרלאַמענט אין זיין פּאַלאַץ האָט ער געזאָגט צו זיין געהילף, טשעזאַר ראָסי: „די סאָציאַליסטען זענען בעאומרוהיגט ווייל זיי קענען נישט געפינען מאַטעאַטי'ן. ער איז אפשר אוועק צו פרויען...“

און אַ צווייטער צינישער ווערטעל זיינער איז געווען: „מאַטעאַטי האָט אימער געזוכט אָפּאָזיציע. די אָפּאָזיציע וועט איהם איצט דאַרפען זוכען אין רינשטאָק“.

אויף מאָרגען האָט דער סאָציאַליסטישער דעפוטאַט גאָנזאַלעז אָנגעפרעגט בּיי דער רעגירונג וועגען דער פערשווינדונג פון דעם דעפוטאַט מאַטעאַטי. מוסאָליני אַליין האָט געענטפערט. ער האָט זיך געהאַלטען רוהיג און געלאַסען; צו געלאַסען.

„איך גלויב“, האָט ער געזאָגט, „אז דער דעפוטאַטען-קאַמער איז נייגעריג צו וויסען וועגען דעם ווייטערדיגען מאַטעאַטי, וועלכער איז פּלוצלינג פערשוואונדען דינסטאַג נאָכמיטאָג אונטער אומשטענדען וואָס זענען נאָך נישט בעשטימט, אָבער וועלכע בערעכטיגען דעם פערדאַכט, אז אַ פערברעכען איז בעגאַנגען געוואָרען,— אַ פערברעכען וואָס קען נאָר ארויסרופען די ענטריסטונג פון דער רעגירונג און פון פּאַרלאַמענט“.

אזוי האָט גערעדט די פּערזאָן, וועלכע האָט בעקומען מאַטעאַטי'ס פּערזענליכע פּערזענליכע פאַפּירען אין דעם טאָג פון דעם מאָרד. ער האָט פערזיכערט, אז ער האָט געאָרדערט דער פּאָליציי צו מאַכען אַ גרינדליכע זוכונג אין רוים און אין אויסער רוים ביז צו די סאַמע גרעניצען פון לאַנד.

זיינע ווערטער זענען אויפגענומען געוואָרען מיט פראָסטיגער שטילקייט. אפילו זיינע אייגענע מענשען האָבען געפיהלט די אָנגעשטרענגטע שטימונג.

דער סאָציאַליסט גאָנזאַלעז האָט זיך אָפּגערופען:

„עס איז אַלזאָ אמת! אין רוים, אין דער שטאָט פון דעם פּאַרלאַמענט, אין דעם יאָהר 1924 ווערט אַ דעפוטאַט פון דער אָפּאָזיציע אַטאַקירט, אוועקגערויבט און מיט דריי טעג שפּעטער, ווער רעדט די זיצונגען געהען געלאַסען אָן, ווייסען מיר נאָך אַלץ נישט צי מען וועט איהם אומקעהרען צו אונז. — — — אין נאָמען פון די קאָלעגען פון מיין גרופּע, אין נאָמען פון אַלע דעפוטאַטען פון דער אָפּאָזיציע פאָדער איך צום דעפוטאַטען-קאַמער און צום גאַנצען לאַנד דעם אונגעהערטען שוידערליכען פערברעכען“.

דער אַלטער רעפּובּליקאַנישער דעפוטאַט יודזשעניאָ טשיעזאַ, וועלכער איז אין מלחמה-צייט געווען דער מיניסטער איבער לופט-פליהעריי און וועלכער איז שפּעטער געשטאָרבען אַ פּערטריבענער אין אויסלאַנד, האָט אויסגעשריען: „זאָל דער הויפּט פון דער רעגירונג רעדען! זאָל ער רעדען!“

מוסאָליני האָט אָבער געשוויגען. דער מויל געשלאָסען, די הענד פערלעגט איז ער געזעסען שטיל.

טשיעזאַ האָט דאַן אויסגעשריען מיט די העכסטע טענער: „ער שווייגט! ער איז, אַלזאָ, אַ פּאַרטנער אין דעם פערברעכען!“

אַ טומעל האָט אויסגעבראָכען אין זאַל. מוסאָליני'ס מענשען האָבען זיך געוואָרפען שלאָגען טשיעזאַ'ן. אַנדערע האָבען געפאָדערט, אז ער זאָל צוריקציהען זיינע ווערטער. טשיעזאַ האָט אָבער גאָרנישט צוריקגעצויגען. די זיצונג איז איבערגעריסען געוואָרען.

אין דעמזעלבען נאָכמיטאָג האָבען סאָציאַליסטישע יונגעלייט אויסגעפונען דעם נומער פון דעם מאָרד - אויטאָמאָביל. מוסאָליני איז נאָך אומרוהיגער געוואָרען. ער האָט געוואוסט, אז אַ שטורעם טראָגט זיך אויף איהם און אז ער וועט זיך נישט קענען אויסדרעהען.

ער האָט זיך אָנגעהויבען פערטיידיגען. ער האָט געמאַכט דעם אָנשטעל, אז ער איז געוואַלדיג אויפגעבראַכט איבער דער געשעהעניש מיט מאַטעאַטי'ן. בלויז זיינע שונאים האָבען אזעלכעס געקענט אָפּטון, האָט ער געזאָגט, כדי צו שטעלען איהם אין אַ פערלעגענהייט.

קיינער האָט איהם נישט געגלויבט. די אָפּאָזיציע איז ארויסגעטראָטען פון דעם דעפוטאַטען-קאַמער און האָט זיך מעהר קיינמאָל נישט אומגעקעהרט. אין דער אָפּאָזיציע האָבען זיך בעטייליגט ביידע פליגלען פון דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי, די רעפּובּליקאַנער, דעמאָקראַטען, קאַטאָליקען און אַ געוויסע צייט אויך די קאָמוניסטען.

ביז איצט האָט מוסאָליני געמאַכט דעם אָנשטעל, אז זיינע הויפּט געגנער זענען די קאָמוניסטען. איצט האָט דאָס גאַנצע לאַנד געזעהען, אז קיין רעכטדענקענדער מענש וויל נישט האָבען צו טון מיט איינעם וועמענס הענד זענען איינגעטונקט אין בלוט. די איינציגע וואָס האָבען זיך דערנאָך אומגעקעהרט אין דעפוטאַטען-קאַמער זענען געווען די קאָמוניסטען. מוסאָליני'ס „מאָראַלע“ בערעכטיגונג אַלט ריטער געגען קאָמוניזם איז, אַלזאָ, צופאַלען געוואָרען.

דעם 15-טען יוני האָט זיך אָפּגעשפּילט אַ מערקווירדיגע סצענע אין מוסאָליני'ס קאַבּינעט. מאַטעאַטי'ס אַלמנה, איינגעהילט אין שוואַרצען, איז געקומען בעטען. אז ער זאָל איהר אַמווייניגסטענס אומקעהרען דעם קערפּער פון איהר בעליבטען מאַן, כדי זי זאָל איהם קענען בעערדיגען ווי געהעריג.

מוסאָליני האָט געמאַכט דעם אָנשטעל, אז ער פערשטעהט נישט די אָנצוהערעניש וואָס די אומגליקליכע פרוי האָט איהם געמאַכט.

„סיניאָראַ“, האָט ער געזאָגט, „איך וואָלט אייך געוואָלט אומקעהרען אייער מאַן אַ לעבעדיגען. איהר מעגט זיין זיכער, אז די רעגירונג וועט טון איהר פליכט“.

ער האָט איהר אָנגעבאָטען אַ וואָך צו בעגלייטען איהר אַהיים, אָבער ווּליאַ מאַטעאַטי האָט שטאָלץ געענטפערט:

„קיינער דאַרף נישט וואַגען צו שטערען דער אַלמנה פון דזשאַקאָמאָ מאַטעאַטי“.

זי האָט איהם פערלאָזען.

אַ דאַנק דעם נומער פון דעם אויטאָמאָביל איז עס געלונגען פיגאַנדערצוּוויקלען די געהיימניש. די מאַשין איז געדונגען געוואָרען פון אַמעריקאַ מיט'ן נאָמען פיליפּעלי, דער רעדאַקטאָר פון אַ פאַשיסטישער צייטונג, וואָס מוסאָליני האָט געגרינדעט מיט עטליכע חדשים צוריק. פיליפּעלי האָט בעקומען אַ בעפעהל צו דינגען די מאַשין פון מאַרינעלי, דער גענעראַל סעקרעטאַר פון דער פאַשיסטישער פּאַרטיי. ער האָט עס דערנאָך איבערגעגעבען צו אַמעריגאָ דומיני, וועלכער איז געווען בעקאַנט פאַר עטליכע מאָרדען וואָס ער איז בעגאַנגען בעפאָר און נאָך דעם „מאַרש אויף רוים“. דומיני האָט צוזאַמענגעקליבען אַ באַנדע האַלז-שניידער מיט די נעמען: וויאָלאַ, פּאָווערומאָ, מאַלאַקריאַ, פּאַנזערי און וואָלפּי. ער האָט זיי אימפּאָרטירט פון מילאַן.

די פאַקטען האָט מען מעהר נישט געקענט אונטערדריקען. זיי האָבען געפיהרט גלייך צו מוסאָליני'ן זעלבּסט.

די אויפרודערונג אין לאַנד, ווען די פאַקטען זענען בעקאַנט געוואָרען, איז נישט צו שילדערען. אַ שוידער פון עקעל, פון צאָרן האָט אויפגעציטערט דאָס פאָלק. מוסאָליני האָט זיך דערשראָקען.

דעם ערשטען וואָס מוסאָליני האָט צוגעוואָרפען צו די „וועלף“ איז געווען זיין אייגענער אונטער-סעקרעטאַר אַלדאָ פינזי, וועמענס רעזיגנאַציע איז פערעפענטליכט געוואָרען איידער ער האָט נאָך צייט געהאַט אריינצוגעבען עס. זיין הויפּט - שולד איז בעשטאַנען אין דעם וואָס ער איז געקומען פון דער זעלבער פּראָווינץ ווי מאַטעאַטי. מוסאָליני האָט געפּרובט שאַפען דעם איינדרוק, אז פינזי האָט געהאַט אַ האַנד אין דעם פערברעכען כדי אָפּצוּרעכענען זיך פאַר אַלטע פּאָליטישע קריוודעס.

פינזי האָט אָבער נישט געוואָלט בלייבען ס'כפרה-היהנדעל. ער אַליין האָט זיך געשעמט און האָט מורא געהאַט פאַר דער עפענטליכער מיינונג. ער האָט דאַרום ווידערשפּעניגט געגען זיין שעף, און אזוי ווי ער האָט מורא געהאַט, אז מען וועט אויך איהם אַפּרוימען פון וועג, האָט ער אָנגעשריבען אַ בריף, אַ צוואה, ווי ער האָט עס גערופען. און האָט אריינגעלייגט פיער קאָפּיעס פון דעם אין די סעיפס פון פיער בענק. און טאָמער איז דאָס געווען וועהניג, האָט ער פאָרגעלעזען דעם בריף צו צוויי עדות און האָט זיי געבעטען איבערגעבען דעם אינהאַלט צו דעפּוטאַטען פון דער אָפּאָזיציע.

דער בריף האָט אויסדריקליך בעשולדיגט מוסאָליני'ן, אז ער האָט פעראָרדענט מאַטעאַטי'ס מאָרד. דער בריף איז דערנאָך פערעפענטליכט געוואָרען אין געריכט בּיי דעם פריהער וועגען דעם מאָרד.

נאָך אַ קרבן וואָס מוסאָליני האָט אויסגעקליבען אום צו ראַטעווען זיין אייגענע פעל איז געווען טשעזאַר ראָסי. ראָסי איז געווען מוסאָליני'ס אינטימסטער פריינד, זיין ראַטגעבער פאַר צעהן יאָהר נאָכאַנאַנד, זיין שעף פון דער מעכטיגער פּרעס - ביוראָ. ער האָט אָבער נישט געוואָלט נעהמען אויף זיך די שולד פאַר דעם פערברעכען און האָט געזאָגט, אז מוסאָליני אַליין איז שולדיג.

מוסאָליני איז שולדיג!

און צו דער זעלבער צייט האָט דאָס געריכט געהייסען אַרעסטירען די וואָס האָבען געהאַט צו טון מיט דער מאָרד-אויטאָ. צווישען זיי האָט זיך געפונען דער פאַשיסטישער רעדאַקטאָר פיליפּעלי. וועלכער האָט געדונגען דעם אויטאָמאָביל. ער האָט אויך געפּרובט אַנטלויפען פון לאַנד און דערווייל האָט ער איבערגעלאָזען אַ בריף בּיי אַ פריינד, אויף וועמען ער האָט זיך געקענט פערלאָזען.

דער בריף איז אפשר דער וויכטיגסטער פון אַלע. אין איהם ווערט דערצעהלט, ווי דומיני, דער פיהרער פון דער מאָרד - באַנדע האָט זיך אומגעקעהרט יענעם אָוונד. יענער האָט איהם דאַן ערקלערט, אז ער האָט געהאַנדעלט לויט דעם בעפעהל פון ראָסי און מאַרינעלי, וועלכע האָבען אויסגעפאָלגט מוסאָליני'ס דירעקטען בעפעהל.

אויף מאָרגען האָט זיך פיליפּעלי געזעהן מיט טשעזאַר ראָסי, וועלכער האָט איהם ערקלערט, אז מוסאָליני ווייס וועגען אַלעס; אז די לאַגע איז ערנסט, און אז ער (ראָסי) און מאַרינעלי האָבען עס געגעבען דעם בעפעהל צו דומיני נאָך אַ פערשטענדניש מיט מוסאָליני.

ער האָט דערנאָך אויסגעפונען פון פינזי און אַנדערע, אז דער קרבן פון דומיני'ס איבערפאַל איז געווען מאַטעאַטי און אז מוסאָליני אַליין האָט איבערגענומען דעם ערמאָרדעטען'ס פאַפּירען און פּאַקעט אַלס בעווייז פון דעם מאָרד.

אָט די אַלע דריי ערקלערונגען, וועלכע זענען בעקאַנט אַלס די פינזי, ראָסי און פיליפּעלי דאָקומענטען, זענען פון אונגעהויערער וויכטיגקייט, מען דאַרף בעדענקען, אז דאָס זענען נישט געווען אַבּי-ווער. נאָר הויכע בעאַמטע בּיי די פאַשיסטען און זעהר נאָהענט צו מוסאָליני'ן.

און דערווייל האָט מוסאָליני געטון אַלץ וואָס ער האָט נאָר געקענט אום צו ראַטעווען זיך. ער האָט ענטזאָגט איין בעאַמטען נאָך דעם צווייטען.

די אָפּאָזיציע האָט נישט געשוויגען. אין פּאַרלאַמענט זענען זיי זיך מעהר נישט צוזאַמענגעקומען; אָבער דעם 27-טען יוני האָבען 129 אָפּאָזיציאָנס-דעפּוטאַטען אָפּגעהאַלטען אַ פערזאַמלונג אין דער שרייבּצימער פון דער צייטונג „איל מאָנדאָ“ צו מאַכען אַ הספד נאָך דעם פערלוירענעם פיהרער.

זיי האָבען בעשטימט דעם 27-טען יוני אַלס אַ טרויער-טאָג נאָך מאַטעאַטי און זיי האָבען אויפגעפאָדערט דעם גאַנצען פאָלק צו וואַרפען אַלע אַרבּייטען און שטעהן צעהן מינוט מיט געבויגענע קעפּ צו עהרען זיין אָנדענק.

עס איז געווען די מערקווירדיגסטע פּאַסירונג אין דער געשיכטע פון איטאַליען. אין אַלע שטעט און אין אַלע דערפער, אין די גאַסען און אין די פעלדער, אין די היימען, אין די שולען, אין די קירכען, אין די ווערקשטאַטען און געשעפטען — אומעטום האָט זיך אַלעס אָפּגעשטעלט און אַלעמענס געדאַנקען זענען געווען געווענדעט נאָר אויף דעם מאַרטירער מאַטעאַטי. די טראַמווייען, אויטאָמאָבילען און פוהרען האָבען זיך אָפּגעשטעלט אינמיטען פאָהרען. אין רוים האָט מען געזעהן ייִדען פאַלען אויף די קניה און שפּרעכען תפילות אין מיטען גאַס. אַריסטאָקראַטישע דאַמען און אָרימע וואַש-פרויען האָבען זיך אויסגעמישט אַלס גלייכע אין זייער טרויער און טרעהרען. גאַנץ איטאַליען האָט געוויינט נאָך דעם קרבן און האָט געפיהלט די טיפסטע שנאה און פערביטערונג געגען די דערווייל נישט בעקאַנטע מערדער.

ענדליך האָט מוסאָליני בעשלאָסען. אז ער טאָר מעהר נישט רייצען דער פאָלק. שבת, דעם 16-טען אויגוסט, האָט מען „געפינען“ דעם קערפּער. ער איז געווען בעהאַלטען אונטער עטליכע צווייגען אין אַ געאיילט געגראָבענעם קבר; אָבער עס איז שוין מעהר קיין קערפּער נישט געווען. נאָר אַ הויפען צובראָכענע ביינער, אַ סקעלעט, וועלכען מען האָט נאָר דורך סימנים דערקענט אַלס דעם מאַרטירער'ס.

(סוף).

שוידערליכער געהיימנישפולער מארד

איבער א יודיש פארפאלק איז פאריז

פאַריז (סע.).

אַ שרעקליכער און געהיימניספולער מאָרד איז פאָרגעקומען איבער אַן אַלטער יודישער פאַמיליע. אַ אַלט פּאָר-פאָלק ביידע נאָהענט צו די 70-ער יאָהרען, זענען אויף אַ בלוטיגען אופן ערמאָרדעט געוואָרען נעכטען איבערנאַכט.

„חנה די שדכנ'טע“ איז געווען גוט בעקאַנט, אַן אַלטע פרוי בּיי די 70 יאָהרען. זי איז פון יאָהרען לאַנג געווען אויפן פאַך, געמאַכט שדוכים, געמאַכט כלות און חתנים און געלעגט קאָרטען אויך. אַלע האָבען אויך גוט געקענט איהר מאַן לייב פאַקער. מענשען האָבען דערצעהלט:

— זיי זענען אָנגעשטאָפּט מיט געלד.

און חנה די שדכנ'טע האָט זיך נישט בעהאַלטען דערמיט. זי פלעגט זיך אפילו בערימען פאַר די פערשידענע מענשען, וועלכע פלעגען אָפּט קומען זי בעזוכען:

— מיר האָבען גאָט צו דאַנקען... געלד פעהלט נישט...

און וואָס קען זיין האָט עס גערייצט די האַנד פון מערדער.

די פּאָליציי'אישע אויספאָרשונג האָט בעוויזען, אז דאָס אַלטע פּאָרפאָלק איז נישט געוואָרען בערויבט. סיי בּיי זיי אין די קעשענעס, סיי אין שטוב האָט מען געפונען פערשידענע סומעס געלד. די שופלאָדען זענען נישט געווען געריהרט. אַלעס אין די צימערלעך פון דעם ערמאָרדעטען פּאָרפאָלק איז געבליבען אין דער זעלבער אָרדנונג ווי אַלעמאָל.

ווער אַלזאָ איז דער מערדער? — און צוליב וואָס איז בעגאַנגען געוואָרען דער שוידער מאָרד איבער צוויי אַלטע לייט?

די יודישע שכנים פונ'ם הויז זענען איינגאַנצען צובראָכען פון דעם שרעקליכען מאָרד. „חנה די שדכנ'טע“ און איהר מאַן וואוינען שוין אין דעם הויז איבער 15 יאָהר. אין פּאַריז זענען זיי שוין לאַנגע יאָהרען. ביידע שטאַמען פון ווילנע.

דערווייל איז נאָך נישט בעוואוסט, ווער עס איז דער מערדער, אָבער לויט אַלע וואַהרשיינליכקייטען זאָל עס זיין אַ יוד, ווייל אַ יודישע שכנה האָט איהם געזעהן אַנטלויפען אין מאָמענט פון מאָרד, און ער האָט צו איהר גערעדט אויף יודיש.

דער מערדער זאָל זיין אַ יוד און גאָר דער צווייטער פון די, וועלכע פלעגען קומען אין שטוב פון חנה די שדכנ'טע און האָט גוט געוואוסט אפילו וואו עס ליגט דאָס געלד.

גאָר אינטערעסאַנט איז דאָס עדות זאָגען פון אַ שוסטער, מאַסקאַרעלי, וועלכער דערצעהלט, אז אַרום 10 אינדערפריה איז צו איהם אַריינגעקומען אַ יונגערמאַן מיט אַ בלאַס געזיכט. ער האָט אויסגעזעהן אויפגערעגט, און גלייך ווי ער איז אַריין אין מיין שוסטער-געוועלבעל האָט ער אונז געבעטען אַ שער אויף צו עפענען אַ פּאַקעט. ער האָט אויפגעפּאַקט אַ גאַנץ בינטעל טויזענט-ער און הונדערטער. צוזאַמען האָט דער יונגערמאַן אָבגעצעהלט 44 טויזענד מיט 500 פראַנק.

— וואָס פאַראַ גליק! — האָט דער יונגערמאַן אויסגערופען. איך האָב געפונען דאָס פּעקעל פערנעהט אין אַן אַלטע קלייד, וואָס איז געלעגען אויפ'ן מיסט... איך געה איצט אַרויס פון שפּיטאָל און איך האָב אַ קראַנקע מאַמע... איצט ווער איך רייך.

און דער יונגערמאַן איז גיך אַרויס.

ווי מען גיט איבער זאָל מען שוין זיין אויף די שפּורען פון מערדער.

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32
נעמט אָן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאָכמ. און פון 5–8 אָוונד. זונטאָג פון 9–11 בייטאָג.

נייער פאלקסבלאט — דאס לאדזער לעבן — נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 23 יאנואר — כה טבת תרצ״ג

זון־אויפגאנג 7.35
זון־אונטערגאנג 4.00

ביטעס וועגן קלענערע פאטענטן

בעפרייען נישט דעם שטייער־צאהלער פון אויסקויפען נארמאלע פאטענטען

(2) לויט ווי מען אינפארמירט אונז פון דער לאדזער פינאנץ־קאמער, קומען אן א סך אנפראגעס אויפ׳ן אדרעס פון דער קאמער, צי דאס אריינטראגען א ביטע אויף דערלויבעני אויסצוקויפען א פאטענט פון א נידעריגערע קאטעגאריע בעפרייט דעם שטייער־צאהלער פון דער פליכט אויסצוקויפען אן אנטשפרעכענדע פאטענט.

אין שייכות דערמיט טיילט מיט די פינאנץ־קאמער פאלגענדעס:

אין פרינציפ בעפרייט נישט אזא ביטע וועגן א נידעריגערען פאטענט פון דער פליכט אויסצוקויפען א געהעריגען פאטענט.

דאס ארטיקעל 98 פון געזעץ וועגן אינדוסטריע־שטייער ענטהאלט א ספעציעלען פערבאט צו פיהרען אונטערנעהמונגען און אויספיהרען פונקציעס אהן אנטשפרעכענדע פאטענטען, און דער מהות פון דעם פערברעכען בעשטייט אויפ׳ן נישט אויספיהרען די פליכט פון רעאליזירען דעם געהעריגען אינדוסטריע־שטייער. דעריבער בעפרייט נישט דאס אריינטראגען פון דער ביטע וועגען א קלענערן פאטענט פון דער פליכט אויסצוקויפען דעם ריכטיגען פאטענט.

חושך מצרים אין כאיני

ס׳איז נישטא מיט וואס צו צאהלען פאר ליכט

(א) די גמינע־פערוואלטונג אין כאיני איז נישט קיין אויסנאהם אין לאנד, און זי איז טאקע, ווי מען זאגט, אויף גרויסע און געהאקטע...

ס׳איז נישטא מיט וואס צו צאהלען פאר עלעקטריע — האט די עלעקטראווניע גענומען און „פערדרייט דאס עסק", און די כאיניער גאנען זינקען אין חושך׳ניש — כאטש גיי און עפען דארט אויף א קינא...

מחמת דער פינסטערניש שפילען אויך די כאיניער אינוואוינער מיט׳ן לעבען, וויל קיין בלאטע חברה־לייט, פירוט, פעהלען דארט נישט אויס, און אין דער פינסטער איז פאר זיי א מחיה — עס האט זיך געמאכט א „זשאב"...

מען גנב׳עט, מען גזל׳ט, מען שטעכט זיך, מען באנדיטעוועט.

די גמינע־פערוואלטונג און דער גמינע־ראט קאנען זיך מיט דער זאך־לאגע נישט אן עצה געבען.

זיי פרובען זיך אפילו, אז דער לאדזער מאגיסטראט זאל „ארגאנטירען" כאיני, אבער, דער לאדזער מאגיסטראט זאגט: לאו דווקא! מען האט נישט צום פערזינדיגען, גענוג אייגענע צרות און כאיני פערמאגט איצט אייגענע 6—8 טויזענד ארביטסלאזע, וועלכע מיר ווילען נישט נעהמען אויף אונזער הויקער...

דער היוצא מדבריגו איז: ס׳איז בעסער אין פינסטער!

מען מאכט עס שוין פשוט

מען גיט א זעץ איבער׳ן קאפ און מען נעהמט צו דאס געלד. מ׳שטיינסגעזאנט

(2) עהער־נעכטען אווענד איז מיט׳ן מארק אין טאמאשאוו געגאנגען דער 31־יאהריגער טשעסלאוו וואזשניאק, פון יוואלבארוש.

איז צו איהם צוגעקומען עפעס א פערשוין, און געזאגט: — גיב אהער דאס געלד!

וואזשניאק האט נישט בעוויזען אפילו צו ענטפערן, און ער האט בעקומען מיט א שטיק אייזען א זעץ איבערן קאפ, און איז אנ׳גערע־געפאלען.

דאן האט דער באנדיט ביי איהם צוגענומען די 10 גילדען, וואס ער האט ביי זיך געהאט און איז אנטלאפען.

אז וואזשניאק איז אבער געקומען צו זיך, איז ער אוועק און געמאלדען וועגן דער מעשה אין דער פאליציי.

דעם אנפאלער האט מען געכאפט. ער איז דער 27־יאהריגער טאמאשאווער איינוואוינער סטאניסלאוו קוויט.

ער זיצט שוין.

דער קאמף פון קאטאן־ארבייטער

וועגען א קאלעקטיווען אפמאך

(א) אין דער קאטאן - בראנזשע דויערט שוין א לענגערע צייט א סכסוך, צוליב דעם, וואס די קאטאן - פאבריקאנטען האנארירען נישט די בעדינגונגען וועגען אננעמען ארבייטער צו דער ארבייט.

אויף דינסטאג דעם 24 ד. ח. איז צוזאמענגערופען געווארען וועגען דעם ענין א קאנפערענץ ביים ארבייטס־אינספעקטאר, און אויף זייערער אלגעמיינער פערזאמלונג, וואס איז פארגעקומען נעכטען אין לאקאל פון ז. ז. ז. האבען די קאטאן־ארבייטער בעשלאסען, נאך א שטורמישער דיסקוסיע צו שטרייקען 2 שעה, דינסטאג פון 11 ביז 1 בייטאג, ד.ה. אין דער צייט, ווען עס וועט פארקומען די קאנפערענץ.

דעם פראטעסט־שטרייק זאלען אונטערנעהמען אלע קאטאן־ארבייטער פון גאנצען לאדזשער קרייז.

לאדז אויפ׳ן גליטש

מען ברעכט זיך הענד און פיס

(2) נעכטען האט זיך אויף מארשאלקאווסקא גאס אויסגעגליטשט און צובראכען זיך די רעכטע האנד, די 33 - יעהריגע יאנינט סאבטשאק. פאנאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

אויף נאפיורקאווסקיעגא, לעם נומער 107, האט זיך אויסגעגליטשט די 23 - יאהריגע אמאליע סאדאווסקא (סענאטארסקא 14) און זיך צובראכען דעם רעכטען פוס.

דער 65־יאהריגער דור ראבינאוויטש האט זיך אויסגעגליטשט לעם שרודמיעיסקא 86, און צובראכען דעם לינקען פוס.

אויף נאווא־קאנטנא, לעם נומער 12 האט זיך צובראכען דעם רעכטען פוס, דער 35 - יעהריגער מיכאל מארטשינסקי (קוויאטקאווסקיעגא 17).

אין די אלע פאלען האט פאליציי געמאכט פראטאקאלען די סטרוזשעס פאר׳ן נישט בעשיטען די טראטוארען מיט זאמד.

ר׳ אהרן זאזשעווסקי ע״ה

היינט ענדיגען זיך די שלשים נאך דעם פערשטארבענעם וויצע־פרעזעס פון פליישער־הורטאווניקעס־פעראיין, ר׳ אהרן זאזשעווסקי.

דער פעראיין האט אין דעם פערשטארבענעם פערלוירען איינעם פון איהרע געטרייסטע און איבערגעבענסטע גרינדער און מיטארבייטער אין דער אינסטיטוציע.

נישט נאר דער איינער פעראיין האט פערלוירען אן׳אונערמידליכען מיטארבייטער, נאר אין א גאנצע רייהע לא זער אינסטיטוציעס פעהלט די פערזאן פון דעם פערשטארבענעם, וועלכער איז שטענדיג מיט זיין גוטהארציגקייט נאכגעקומען יעדען ליידענדען מענש. דער פעראיין ארדענט היינט איין א הזכרה און אלע מיטגלידער, פריינד און בעקאנטע פונ׳ם פערשטארבענעם ווערען געבעטען צו קומען צו דער הזכרה.

פון „שייבלער און גראהמאנס" פאבריקן

גרויסע בעשטעלונגען פון סאוויעט־רוסלאנד

(2) לויט ווי מ׳אינפארמירט אונז, וועט די וועבעריי זיין טעטיג די גאנצע וואך אויף צוויי שיכטען צו 3 טעג.

אויף די שפינערייען אויף קשיענזשי מלין וועט זיין טעטיג 6 טעג אויף 2 שיכטען פון 5 פרייה ביז 9 אווענד.

לויט ווי מען אינפארמירט פון דער דירעקציע וועלען אנהויבען צו גיין אלע שייבלער־אפטיילונגען אין צוזאמענהאנג מיט די דערהאלטענע גרויסע בעשטעלונגען פון סאוויעט־רוסלאנד.

נישט קלאר איז נאך די פראגע, וואס וועט זיין מיט די פאבריקען פון גראהמאנען. אלע־כאלס וועט דער ענין נאך דעם היינטיגען חודש ווערען אויפגעקלערט.

„שלעסער־מאנופאקטור" שטייט ווידער

(א) די „שלעסער־מאנופאקטור" אין אזארקאוו, וואו עס האבען געארבייט אנ׳ערך 3.000 ארבייטער צו 3 טאג אין דער וואך, האט זיך ווידער אפגעשטעלט.

די סיבה זאל זיין די, וואס די ארבייטער זאלען נישט האבען אפגעהיט געוויסע די בעדינגונגען פון דער ארבייט אויף שיכטען, און וואס זיי האבען איינגעארדענט א 2־שעה׳דיגען מיטינג אויפ׳ן שטח פון דער פאבריק.

דער ארבייטס־אינספעקטאר, ה׳ וואיטקעוויטש בעמיהט זיך, אז דער סכסוך זאל וואס שנעלער ליקווידירט ווערען.

אז מען לעבט מיט נסים

איז נישט קיין נס, וואס עס געפינען זיך נאך יודען, וואס קומען אויסקויפען פאטענטען

(2) לויט ווי מ׳אינפארמירט אונז פון דער לאדזער פינאנץ־קאמער, האט זיך דעם 14. ד. ח. געענדיגט דער טערמין פון אויסקויפען פאטענטען אהן צוצאהלען שטראפען פארן נישט אויסקויפען זיי צו דער צייט.

נישט אכטענדיג אבער דערויף זענען עד־היום א סך פאטענטען נישט אויסגעקויפט געווארען.

די לעצטע טעג קומט מען אפילו יא אויסקויפען אביסעל פאטענטען, און מען מאטיווירט די פערשפעטיגונג מיט דעם מאנגעל אין מזומן געלד.

אז ס׳איז אנ׳אמת, ווייסען מיר דאך, ב״ה אלע, און ס׳איז באר א נס, וואס מען קומט נאך...

לויט דערווייל נאך נישט פעסטגעשטעלטע רשימות, איז די צאהל אונטערנעהמונגען, וואס האבען זיך ליקווידירט אין דעם אנהויב פון היינטיגען יאהר זעהר גרויס.

גרופען־רייזעס קיין ווארשא

מיט הנחה־בילעטען ארויסגעשיקט פון „ארביס"

די ביורא „ארביס", ארדענט איין גרופען רייזעס מיט הנחה־טאריף קיין ווארשא און צוריק, יעדען דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג, 7,28 פריה מיט דער קאלישער באהן. א הנחה־בילעט קיין ווארשא קאסט 7.85 זל

קויהלען־פערטיילונג אין קהלה

האט זיך נעכטען אנגעהויבען

נעכטען האט זיך אנגעהויבען די קויהלען־אקציע אין דער קהלה. ס׳זענען פערטיילט געווארען די טאלאנען פאר די בתי־מדרשים און אנשטאלטען. נעכטען דעם ערשטען טאג איז געקומען א גרויסע צאהל פארשטעהער.

היינט 5 אווענד קומט פאר דער המשך פון דער טאלאנען־פערטיילונג.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס־פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פעטריקאווער 127), א. פערלמאן (ציגעל־גאס 32), י. צימער (וואולטשאנסקא 87), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

איבערגעפאהרען

(2) אויף ראג קאזשעניאווסקיעגא און זשגאווסקא איז נעכטען איבערגעפאהרען געווארען פון אנ׳אויטא די 8־יעהריגע סטאניסלאווא קובאשיעוויטש (שלאנזקא 12). דאס קינד איז שטארק צושעדיגט.

(א) אויפ׳ן פאביאניצער שאסעי, לעם דארף כאטשיאנאוויטש, הינטער לאדז איז איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ׳אויטא די 26־יעהריגע יוזעפא קארבאוויאק (פון ווידזעוו). ביי איהר איז צובראכען די רעכטע האנד און שטארק צוקאליעטשעט דעם קאפ.

די ביידע געליטענע זענען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א צוזאמענשטויס

(מ) נעכטען אין אווענד איז אויף ראג פעטריקאווער און 6 שיערפיען־גאס, די טאקסובקע לד. 427, מחמת מאנגעל אין אריענטאציע ארויפגעפארען אויפ׳ן טראמוואי נומער 4.

סיי די טאקסיבקע, סיי דער טראמוואי זענען בעשעדיגט געווארען.

קיין קרבנות אין מענשען זענען נישט געווען.

פון „גמילת חסדים"

פיעטריקאווער 6.

אויף דעם 25־יעהריגען יובילעאום־פייערונג פון לאדזער יודישען הילפס־פעראיין „גמילת חסדים" פיעטריקאווער 6, איז געווארען בעשלאסען צו פערגרעסערען די טעטיגקייט פון דער גמילת חסדים קאסע און אויף דער פערזאמלונג, וועלכע איז צו דעם צוועק פארגעקומען דעם מש״ק האבען די מיטגלידער אריינגעבארגט גרעסערע סומען געלד

גלייכצייטיג איז געווארען אויסגעוועהלט פאלגענדע פערוואלטונג: יצחק ראטבערג, נחמיע הערצבערג, ראובן ליבערמאן, אליעזר פאמעראנץ, גרונם פיסטער, חיים וואלף קאלינסקי, יצחק טאביאש. יואל זאיאנץ, מאיר קאלאווסקי. קאנדידאטען: מיכאל קאלאווסקי, אהרן אשר זאיאנץ. רעוויזיאנס־קאמיסיע: זלמן פלעק, יעקב כעלמינסקי. קאנדידאט: וואלף האכבערג.

טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15.

גאסטשפילען פון וועלט בעריהמטען קינסטלער

ד״ר פאול באראטאוו

צוזאמען מיט זיין קינסטלער־אנסאמבל: סאניע אלטבוים, חיים בראקארזש, אדאם דאמב, הערש הארט, מאיר מעלמאן, אברהם סוריץ, רחל ראזענבערג, נתן רייכענבערג, אלא שליווקאוויטש.

היינט, מאנטאג, 9 אווענד גרויסע פאפול. פארשטעלונג

הינקעמאן

מיט ד״ר פאול באראטאוו אין דער טיטול־ראלע.

פון 60 גר. ביז 2.20 ערנסט טאלער׳ס בעריהמטע מייסטערווערק

מארגן, דינסטאג, 9 אווענד־ווייטערער ערפאלג־אירענא ניעמיראווסקא׳ס ווערק

„דוד גאלדער"

מיט ד״ר פאול באראטאוו אין דער טיטול־ראל

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „סקאלא".

ווײַצע-פּרעזעס פון וועלט-פערבאנד „מכבי" ד"ר ראזענפעלד,

קומט קיין לאדז

אין צוזאמענהאנג מיט דער פּראָקלאמירטער אקציע צו שאפן א מכבי-דאָרף אויפ'ן באָדען פון קק"ל. וויילם זיים א גרויסע צייט אין פוילען דער ווײַצע-פּרעזעס פון וועלט-פערבאנד „מכבי" ד"ר ראזענפעלד פון בערלין.

היינטיגען פרייטאג קומט ד"ר ראזענפעלד קיין לאדז און ער וועט אין משך פון 2 טעג זיין דער גאסט פון די היגע יודישע ספּאָרט-קלובען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט וועט אין משך פון דער צייט פּראָקלאמירט ווערען א גאנצע רייה פּראנשטאלטונגען מיט'ן אנטייל פון ד"ר ראזענפעלד.

שרפות

(2) נעכטען איז אויסגעבראָכען א שרפה אין א פוסטער וואוינונג אויף פּאָרלעשנע 26. מ'האָט איינגעהייצט אַבּ'אויוען אויף צו טריקענען די ווענד.

עס האָט זיך אנגעכאַפּט די פּאָדלאָגע און די פייערלעשער האָבען אין משך פון א האלבער שעה די שרפה איינגעלאָשען.

(א) אויף זגערזשער 95 איז מחמת א דעפעקט אין קוימען אויסגעבראָכען א שרפה אין דער דירה פון שלמה ליפשיץ.

עס האָט זיך אָנגעצונדען די פּאָדלאָגע.

פייערלעשער האָבען די שרפה אין פערלויף פון 2 שעה צייט איינגעלאָשען.

דער היזק בעטרעפט אנ'ערך 3,000 זל.

פ.פ.ס.-אקאדעמיע

(א) אין שייכות מיט דער 40-יאָהריגער עקזיסטענץ פון דער פוילישער סאָציאליסטישער פּאַרטיי (פ.פ.ס.) איז נעכטען אין שטאָטישען טעאטער פאָרגעקומען א פייערליכע אקאדעמיע מיט'ן אנטייל פון דעפּ. בארליצקי.

קאמערטאל און קליין-קונסט-טעאטער
אראראט
קינסטל. אנפירונג: משה בראדערזאן
אלעע 1-טער מאי 2.

לעצטע וואך!
היינט. מאנטאג, אנהויב 9.45 אוו.
פון 49 גר. ביז 2 זל.
אנ'אקס פאר א גראשן
רעוויו אין 2 טיילן, 16 בילדער.
מוזיק-קאמפּאזיטאר: דוד בייגעלמאן.
דעקאראציעס און קאסטיומען: א. הענדלער
קינסטלערישער טאנץ-קווארטעט
בילעטען צו באקומען אין קאסע פון טעאטער.

א לאדזער יודישער יונגערמאן געטאנצט נאכאנאנד 56 טעג

און געוואונען 20 טויזענד פראנק אין פאריז

פון פאריז איז מען מודיע:

א יודישער יונגערמאַן האָט מיט א יודיש מיידעל געשלאָגען דעם רעקאָרד פון אויסדויער אין טאַנצען. 56 טעג האָבען זיי אָפּגעטאַנצט נאָנצע 1325 שעה, און געוואונען ארום 20 טויזענד פראנק יעדער! — אלזא א נייער יודישער רעקארד.

ביז איצט האָט מען אין די אויסדויער-טענץ דערגרייכט בלויז 1085 שעה טאַנצען אין ניצע און 1084 אין בריסעל. דער פאַריאָהריגער קאָנקורס מיט סקאַנדאַלען אין מעדראַנאָ האָט קוים אויסגעהאַלטען 732 שעה. דער לעצטער קאָנקורס אין דער גרויסער פראנצויזישער פּראַווינץ-שטאָט ארלעאַן האָט איבערגעשטיגען אַלע, און דאָס יודישע פּאָרל האָט אָפּגעטאַנצט 1325 שעה — דאָס הייסט 56 טעג.

ווי אזוי איז דאָס מעגליך? — דער קאָנקורס דויערט אָהן איבעררייס בייטאָג און ביינאַכט. 23 פּאָרלעך האָבען צוגעשטעלט זיך צום קאָנקורס. וועלכער האָט זיך אָנגעהויבען דעם 21-טען נאָוועמבער 1932. נאָך יעדער שעה טאַנצען האָט מען גערוהט א פירטעל שעה בלויז. די 15 מינוט דאַרף דער טענצער פערנוצען אויף אָפּוואַשען זיך, ראַזירען זיך און... שלאָפען! דער רעגולאַמין לאָזט נישט צו, אז מען זאָל רוהען. מעהר ער פּאָדערט אויף, אז אויף דער ארענע, וואו מען טאַנצט, זאָל דאָס פּאָרל זיין פריש, עלעגאַנט און זאָרגען פאַר דער שעהנער פאָרם פון דעם טאַנצען.

טעג און נעכט ציהט זיך דער קאָנקורס. אין אָווענד ווערט דער זאָל איבערגעפולט. בייטאָג ליידיגט ער זיך אויס. נאָר די מוזיק שפּילט כסדר. טאַנגאָ, בעגין, וואַלס פאָקסטראָט און אזוי כסדר. טעג, וואָכען. דאָס אונאויפהערליכע דרעהען זיך אין ריטם פון דער מוזיק, אונטער'ן בלענדענדען שיין פון רעפלעקטאָרען.

אויף דעם זעקסטען טאָג האָט מען געהאַט בלויז רעכט אויף 13 מינוט רוה אַלע שעה.

שפּעטער בלויז 11 מינוט.

נאָכהער 7 און 5 מינוט.

די פּאָרלעך זענען כסדר געבליבען ווייניגער און ווייניגער.

אָבער ער האָט געטאַנצט.

עס איז דורך ניי-יאָהר. טויזענדער מענשען זענען געקומען בעוואונדערן די לעצטע פּאָרלעך. וועלכע האָבען בעוויזען אזא כח צו קענען אויסהאַלטען טעג און נעכט אָהן שלאָף, אין א כסדר-דיגען טאַנץ — אין א רעקאָרד אָהן שום זיין אייגענטליך!

אנדערע האָבען בעשטימט פערשידענע פּרייזען. דאָס יודישע פּאָרל האָט כסדר געוואונען.

זונטאָג, דעם 15 יאַנואַר זענען שוין בלויז געבליבען 3 פּאָרלעך. דער טאַנץ האָט געדויערט שוין דעם 56-טען טאָג.

9 אין אָוונד האָט דער ושורי ערקלעהרט, אז פון איצט אָן טאַנצט מען אָן שום אָפּרוה.

ביז 2 ביינאַכט האָט געדויערט דער לעצטער רונד. ארום צוויי האָט מען געשלאָסען דעם קאָנקורס מיט א רעזולטאַט פון 1325 שעה.

דניאל מלינאַרסקי 26 יאָהר אַלט פון לאָדז און לילי מענסקער 18 יאָהר אַלט האָבען בעקומען אַלס פּרייז ארום 20 טויזענד פראנק יעדערער.

* * *

דניאל מלינאַרסקי איז שוין עטליכע יאָהר אין פאַריז. ער איז געווען א קעלנער אין א יודישען רעסטאָראַן אויפ'ן מאָנמאַרטר. מיט 6 חדשים צוריק האָט ער פערלוירען זיין פּלאַץ און אָנגעהויבען האַנדלען אויף מערק. אָבער דער ארבייטסלאָזער האָט קיין פּרנסה זיך נישט געקענט אויסשלאָגען. טאַנצען האָט ער אלעמאָל ליב געהאַט. ארבייטסלאָז איז ער געווען, איז ער אָוועק טאַנצען.

איז איהם געבליבען א צוואַנציג טויזענד פראַנק און שאַמפּיאָן איז ער אויך!

קלאַני-קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
גרויסע פּרעמיערע!
1) די עראָטישע דראמע פון טשעכישער פּראָדוקציע
20-יאָר'גע טרערען
אין די הויפּטראָלען:
Marja Maderowa i L. Ch. Strona
2) אויסער'ן פּראָגראַם: דער רייצענדער מעלאָדישער פילם
מיריאַן
Anna Bella אין דער הויפּטראָלע
אין קורצען: דער ראָמאַן פון ליבע"
Brygida Helm מיט
אָנהויב פון די סעאַנסען טעגליך 4 נאָכמיטאָג
שבת און זונטאָג 12 א זייגער בטאָג.

גוט מארגען!

ארחמנות אויפ'ן ה' נאטשעלניק!

ביי אונז אין פוילען געהט איצט א סדרה רעדוקציעס; פאַבריקאַנטען רעדוצירען די לוינען פון די ארבייטער. די ארבייטער, וואָס האָבען ביז איצט פערדינט 20 זל. האָט מען זיי רעדוצירט אויף 12 זל. א וואָך (אין בעסטען פאַל!) אנגעשטעלטע און ביוראָ-בעאַמטע, האָט מען די שכירות רעדוצירט אויף 20 און 30 פּראָצ. (האָבען זיי טאַקע וואָס צו קאַשע!...). דער יודישער סוחר אין האַנדווערקער רעדוצירט זיך אַליין די ביסען אין מויל (שלינגט ער טאַקע שפּייען און עסט „פאַייעטשושע"!...)

די אַלע רעדוקציעס, זענען אָבער א „וואַראַ" אַקעגען דער לעצטער „רעדוקציע" פון הער נאַטשעלניק — מיר מיינען, דעם נאַטשעלניק פון ראַדיאָ.

אט אַזוי דערוויסען מיר זיך פון דער „פּאַרלאַקוויטש", אַז דער נאַטשעלניק פון פוילישען ראַדיאָ, האָט א פּענסיע פון 100 טויזענד זל. א יאָהר, איז געקומען דער פּאָסט-מיניסטער, ה' בערנער און דערציילט א „טרויעריגען" פאַקט, אַז דעם הער נאַטשעלניק האָט מען „רעדוצירט" די פּענסיע אויף גאַנצע 50 פּראָצענט... ד. ה. אַז דעם הער נאַטשעלניקס פּענסיע, בעטרעפט איצט „ראַפּטעם"... טויזענד זל. א וואָך.

נו, איז דאָס נישט א סקאַנדאַל! ראשית, ווי אַזוי האָט מען עס א כוח מיט „איין קלאַפּ" צו רעדוצירען 50 פּראָצענט? והשנית, ווי אַזוי וועט דער הער נאַטשעלניק „אויסקומען" מיט טויזענד זלאָטעס א וואָך?!...

מיר פיהלען מיט איהם מיט, ה' נאַטשעלניק!...

אב—נעק

היינט — „הינקעמאַן" מיט ד"ר פאול באַראַטאָוו

היינט שפּילט באַראַטאָוו מיט זיין אַנסאַמבל די בעריהמטע פּיעסע פון ערנסט טאָלער „הינקעמאַן". „הינקעמאַן" געהערט צו באַראַטאָוו'ס בעסטע קרעאַציעס.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאַנטאַג, דעם 23 יאַנואַר 1933

11.40 פּרעסע-איבערזיכט. 11,50 פּאַטעטישער קאָמוניקאַט פאַר דוסט-פליהעריי. 11.58 צייט-סיגנאַל. 12,05 טאָג-פּראָגראַם. 12,10 גראַמאָפאָן. 1,20 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 3,10 עקספּאָרט-קאָמוניקאַט. 3.15 ווירטשאַפטליכער קאָמוניקאַט. 3,25 קאָמוניקאַציע-איבערזיכט. 3,30 גראַמאָפאָן. 4,25 לעקציע פּראָנצויזיש. 4,40 ווירטשאַפטליכער רעפעראַט. 5,00 קאָנצערט. 6,00 לייכטע מוזיק. 6,50 פערשידענעס. 7,20 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. 7,45 ראַדיאָ-פּרעסע. 8,00 אָפּערעטע. 10,00 פּאָסט-קאַסטל. 10,15 טאַנץ-מוזיק 10,55 קאָמוניקאַטען 11,00 טאַנץ-מוזיק.

אין אויסלאַנד

7,35 מינכען — אָפּערע. 8,30 וויען — סימפ. קאָנצערט. 8,55 הילווערסום — אָפּערע. 9.00 פּאַריז — קאָמ. אָפּערע. 9,00 בודאַפּעסט — סימפ. קאָנצערט. 9.15 לייפּציג — סימפאָנישער קאָנצערט.

ר. אייזראַעל

משפחות אין פלאַמען

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון יודישען פאַמיליען-לעבען

(76

אין א געוויסען טאָג איז דער אויספאָרשונגס-ריכטער פאַר בעזונדערע וויכטיגע ענינים, ביאַלאַפּאָלסקי געזעסען אין זיין אַרבייטס-צימער און שטודירט די אַקטען פון דעם בעשולדיגטען סטעפּאַן מאַרעק קריינין, פּלוצלונג האָט אימיצער אָנגעקלונגען אין טעלעפאָן

— האַלאָ, ווער איז דאָרט?

— זייט נישט בייז, הער ריכטער, דאָס בין וויכער איך באַראָנין גוטאַר

אַח האָט באַר דער ריכטער אַרויסגעקוועטש

— איך בעט אייך באַכאַמאָל מיר צו ענטשולדיגען, אָבער איך וואָלט שוין געוואָלט מאַכען א סוף צו דער דאָזיגער נישט אָנגענעהמער געשיכטע, ווי וואָלט איהר בעסער געוואָלט. אליין בעווייזען קריינין און איך וועל דאָן צוריקשיקען אייערע דאָקומענטען, וואוהין איהר וועט באַגעהרען. א ענדע איך זאָל מאַכען א געבריוף פון דעם דאָזיגען דאָקומענטס...

— געוויס, געוויס, רעדט מעהר נישט צו מיר, האָט דער ריכטער איבערגעריסען, איך וועל בעפרייען קריינינען, אָבער צוערשט מוזט איהר מיר צושיקען דעם דאָקומענט, וואָס איהר האָט ביי מיר אויף אַזאַ שווינדלערישען אופן אויסגענאַרט

— אָהאַ הער ריכטער, ווי נישט העפליך איהר זענט, דאַרף מען רעדען מיט מיר אַזוי רעדען, איבעריגענס, אויב איהר האַלט, אַז אונזער פריינדשאַפט דאַרף זיך ענדיגען בין איך אויך נישט געגען דעם,

און ווען איהר קענט מיך אַזוי שטאַרק, דאַרפט איהר דאָך וויסען, אַז איך וועל אייך דעם טייערען דאָקומענט פון האַנט נישט אַרויסגעבען, ביז איך וועל דאָס מייניגע נישט האָבען אויסגעפיהרט

— און אויב איהר קענט מיך נאָך אַביסעל, דאַרפט איהר וויסען, אַז איך וועל זיך נישט ערלויבען צו שאַנטאַזשירען, בשום אופן נישט.

— האָבען מיר גאָרנישט וואָס צו רעדען, א שאָד אונזער צייט, איך וואַרען אייך אָבער, אַז נאָך דעם היינטיגען טאָג וועל איך מאַכען א געברויך פון דעם דאָקומענט און שטרעבען צו בעפרייען קריינינען

— טוט וואָס איהר געפינט פאַר נויטיג, האָט זיך דעם ריכטער געוואָלט זאָגען, ער האָט אָבער דערפיהלט די שרעקליכע לאַגע, אין וועלכער ער איז אַריינגעפאַלען און האָט ווייטער נישט געשלאָגען דאָס געשפּרעך

— איהר פערשטעהט דאָך, אַז איך האָב א גרונד אייך נישט מעהר צו גלויבען, איהר האָט מיך דאָס אויסגעלערנט, און נישט באַר אויסגעלערנט באַר אויך אָנגעלערנט

— איך בין נישט אַזוי שלעכט ווי איהר מיינט הער ריכטער, איך שטרעב איצט צו איין ציל — צו בעפרייען קריינינען און צו דעם ציל זענען אַלע מיטלען הייליג געווען און זענען נאָך היינט הייליג

— וואָס פאַר אַן עצה האָב איך, איז דער ריכטער געוואָרען ווייך ווי א קינד, איך בין מסכים אויף אַלעם וואָס איהר וועט הייסען, קריינין וועט נאָך זיין היינט בעפרייט.

— איהר קענט איצט דיספּאָנירען וואוהין מען זאָל אייך צושיקען דעם דאָזיגען אייער „יועד"ס פוילען דאָקומענט

— איהר וועט מיר איהם צושיקען, היינט ארום 4 א זייגער נאָכמיטאָג צו מיר אין דער פּריוואַטער וואוינונג, אָבער גלייכצייטיג...

— וואָס גלייכצייטיג?

— גלייכצייטיג האָף איך, אַז איהר וועט אויך מיטשיקען א מיטיילונג, וואו און ווען מיר קענען זיך ווידער טרעפען.

— דאָס וועט שוין אַליין קומען מיט זיך, דערווייל אויף ווידערזעהען. נאָכדעם ווי איך וועל זעהען קריינינען א בעפרייטען, וועט איהר 4 א זייגער האָבען אין האַנד דאָס. וואָס איז פאַר אייער צוקונפט אַזוי פיל ווערט

— איהר גלויבט נאָך נישט, האָט דער ריכטער געמורמעלט, נו, פערפאַלען, איך בין מיאוס אַריינגעפאַלען, איך קען אייך אָבער פערזיכערען, אַז מעהר קען שוין דאָס נישט פּאַסירען, היט אייך פאַר מיינע נעגעל, וועלכע איך קען אַרויסווייזען

— הער ריכטער, האָט די באַראָנין פערענדיגט דאָס געשפּרעך, איך האָב אייך שוין איינמאָל געזאָגט, אַז איך וויס מעהר וועגען אייך, ווי איהר וועגען מיר, דעריבער זענען אייערע נעגעל פאַר מיר נישט אַזוי שרעקליך ווי איהר מיינט דאָס

דער ריכטער האָט נאָך געוואָלט עפּעס ענטפערען, אָבער אויף יענער זייט, האָט מען שוין נישט געהאַט מיט וועמען צו רעדען, דאָרט איז שוין קיינער נישט געווען

דער ריכטער האָט געוואוסט, אַז איצט רעדען מעהר נישט פערהאַן קיין וויצען און קיין שום מעגליכקייט אָפּצוזאָגען, ער האָט געמוזט ענדגילטיג זיך אוועקזעצען, כדי אויסצוזוכען די ריכטיגע מאָטיווען אויף צו בעפרייען קריינינען. לאַנג און שווער האָט דער ריכטער געהאָרעוועט דערויף, אַז דער פון זאָל אַרויסקומען עפּעס א גאַנצע, א לאָגישעס, אַז סיזאָל נישט איבערבלייבען קיין אָרט אויף ספקות און באַכטראַכטונגען מצד אַלע אַנדערע אין כראַקודראָרען-אַמט, ביאַלאַפּאָלסקי האָט געוואוסט, אַז נישט אַלע זיינע קאָלעגען זענען איהם גוטע פריינד, ער האָט געוואוסט, אַז פיל פון זיי זענען איהם שטאַרק מקנא געווען און האָבען נאָר געזוכט איהם מיט עפּעס צו כאַפּען ביי דער האַנט, ביאַלאַפּאָלסקי האָט דעריבער געמוזט זעהען, אַז אַלץ זאָל זיין אין בעסטען אָרדנונג, אַז מען זאָל איהם גאָרנישט קענען פאָרוואַרפען, ער האָט אָנגעהויבען צו שרייבען דעם פּראָטאָקאָל. אַמייסטען האָט ער זיך געשטיצט אויף דעם עדות זאָגען פון מרים ווייספעלד, אויף דער פערגאַנגענהייט פון קריינינען אויף דעם, וואָס פעהלען בכלל עדות, וועלכע האָבען געזאָלט אָנווייזען אויף עפּעס קאָנקרעטעס, דער ריכטער האָט אויך געוואוסט, אַז בעפרייענדיג קריינינען וועט ער מוזען זיך ענערגיש נעהמען צו געפינען די אמתע מערדער פון באַסיאַ מאָשקאָוויטש, וועט זיך איהם דאָס איינגעבען, וועט ער זיין פולשטענדיג רעהאַביליטירט אויב אָבער נישט...

וועגען דעם וואָס ביאַלאַפּאָלסקי גאָרנישט געוואָלט טראַכטען, דאָס האָט ער איבערגעלאָזען אויף שפּעטער, ער האָט פערענדיגט דעם פּראָטאָקאָל, באַכאַמאָל אַדורכגעלייענט און איהם האָט זיך אויסגעדוכט, אַז אַלץ איז אין דער בעסטער אָרדנונג, אַלץ האָט זיך איהם דאָרט אויסגעוויזען לאָגיש, קיינער וועט דאָך נישט קענען געפינען קיין קאָנקרעטע בעווייזען געגען קריינינען, וואָלטען זיי געפינען, וואָלט דאָך דער ענין נישט געקומען אין די הענד פון אויספאָרשונגס-ריכטער פאַר בעזונדערס וויכטיגע ענינים

(פאָרטזעצונג קומט)

6-טער צוזאמענפאהר פון יודישען אינוואלידען-פערבאנד אין פוילען

קראקא (יט"א) אין קראקע האט די טעג פארענדיגט זײנע בעראטונגען דער 6-טער צוזאמענפאהר פון פערבאנד פון יודישע אינוואלידען, אלמנות און מלחמה-יתומים פון דער פוילישער רעפובליק. אין צוזאמענפאהר האבען זיך בעטייליגט העכער 100 דעלעגאטען פון אלע טײלען פון לאנד. דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט דער פרעזעס פון דער הויפט-פערוואלטונג ה' י. באכנער, וועלכער האט בעגריסט די פארשטעהער פון דער רעגירונג און פערשידענע ארגאניזאציעס און אינסטיטוציעס.

דעם צוזאמענפאהר האבען בעגריסט אין נאמען פון דער רעגירונג ד"ר סאלאק, אין נאמען פון פינאנץ-מיניסטעריום — ה' טאבא, אין נאמען פון ד.א.ק. — מאיאר ד"ר פאל, אין נאמען פון פוילישען הויפט-ראבינאט — ראב. קאפ. שטיינבערג א. אנד.

עס זענען ציגעהאלטען געוואָרען בעגריסונגס-דעפעשען צוו. אנד. פון דער ציוויל-קאנצעלאריע פון מלוכה-פרעזידענט, פון פרעזידיום פון מיניסטעררראט, פון פינאנץ-מיניסטעריום, פון אויסערן-מיניסטעריום, פון וויצע-פרעמיער נאקאַניעטשני-קארקלוקאיוסקי, פון ווארשאווער רעגירונגס-קאמיסאר, פון דער יודישער סיים-קאלא, פון לעמבערגער שטאט-פרעזידענט און פיל אנד.

נאכ'ן אויסוועהלען דאס פרעזידיום פון צוזאמענפאהר האט פרעזעס באכנער אָפגעגעבען אן אויספיהרליכען בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער הויפט-פערוואלטונג. ה' באכנער האט ארומגערעדט די אלגעמיינע לאגע פון די אינוואלידען, אנאליזירענדיג דאס נייע אינוואלידען-געזעץ און אנווייזענדיג אויף די מאנגלען פון געזעץ און פערשידענע אנטיסעמיטישע אינטערפרעטאציעס צום שאדען פון די מלחמה-קרבנות. צום סוף פון זיין רעדע האט פרעזעס באכנער געדאנקט די אלע, וועלכע האבען געווידמעט זייער ענערגיע און בעמיהונגען לטובת יודישע קריגס-קרבנות, אונטערשטרייכענדיג דערביי, אז די רעגירונג מאכט נישט קיין אונטערשייד לגבי די יודישע קריגס-קרבנות און בעהאנדעלט זיי צוגלייך מיט אנדערע.

נאכדעם האט דער געוו. דעפוטאט צבי דעלער געהאלטען א רעפעראט א. נ. „דער אינוואלידען-פראבלעם אין דער געזעצגעבונג און פראקטיק", אנווייזענדיג, אז די אינוואלידען-פערזארגונג אין דער איצטיגער פארם שטעלט מיט זיך פאר בלויז א סימבאל פון בעזארגונג. קריטיקירענדיג אויספיהרליך דאס נייע אינוואלידען-געזעץ, האט דער רעפערענט ארויסגערוקט א רייה פאסטולאטען, וועלכע זאלען בעריקזיכטיגט ווערען אין דער אויספיהר-פעראָרדנונג.

דער צוזאמענפאהר האט ארויסגעשיקט הולדיגונגס-דעפעשען צום מלוכה-פרעזידענט, מארשאל פילסודסקי, צום פרעזעס פון מיניסטעררראט צום אינערן-מיניסטער, פינאנץ-מיניסטער, מיניסטער פאר סאציאלער שוץ, ווי אויך צו די מארשאלקען פון סיים און סענאט.

נאכדעם האט דער צוזאמענפאהר אויסגעהערט א רעפעראט פון ה' באכנער וועגען דער אינוואלידען-פערזארגונג, וואס האט ענטהאלטען פיל פייעליכע פאקטען פון דער דעפאהרונג פון די יודישע אינוואלידען, צוליב דער פאלשער אינטערפרעטאציע און פערשלעפונגס - פראצעדור ביים אנערקענען די פערזארגונגס-רעכט. דעם רעפעראט וועגען קאנצעסיעס האט געהאלטען דער וויצע-פרעזעס פון דער הויפט-פערוואלטונג ה' הערמאן שווארץ, וועלכער האט געשילדערט די וואנדלונגען פון די יודישע מלחמה-קרבנות ביים בעמיהען זיך וועגען קאנצעסיעס, הגם דער איצטיגער קורס לגבי די יודישע מלחמה - קרבנות איז גאנץ ליבעראל.

נאכ'ן אויסוועהלען די קאמיסיעס האט זיך ענטוויקעלט א לעבהאפטע דיסקוסיע איבער די בעריכטען און רעפעראטען.

צום סוף האט דער צוזאמענפאהר איינשטימיג ערטיילט אבסאלוטאריום דער אפטרעטענדער הויפט-פערוואלטונג און הויפט-ראט, נאכדעם האט דער צוזאמענפאהר אנגענומען א רייה רעזאלוציעס וועגען פערזארגונג, קאנצעסיעס, סאציאלער שוץ א. אז. וו. און האט בעשטעטיגט דעם בודזשעט אויף דעם קומענדיגען יאהר. נאך די וואהלען פון ביידע לייטענדע קערפערשאפטען פון יודישען אינוואלידען-פערבאנד איז דער צוזאמענפאהר געשלאסען געוואָרען.

פון דער מכבי-בעוועגונג אין פוילען

ווארשא (יט"א). בעת דער ווינטער-מכביה'דע וועט פארקומען אין זאקאפאנע א סעסיע פון דער ספארט-קאמיסיע ביים וועלט-פערבאנד „מכבי" מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון פערשידענע לענדער. אויף דער דאזיגער סעסיע וועט בעהאנדעלט ווערען די פראגע פון די זומער-ספארט-שפילען פון „מכבי" אין טשערנאוויץ, ווי אויך די פראבלעמען פון דער פראווינץ-ספארט-בעוועגונג אין פערשידענע לענדער.

בעת דער מכביה'דע וועט אין זאקאפאנע פארקומען א צוזאמענפאהר פון די קאמיסארען „כפר המכבי". אויף דעם צוזאמענפאהר וועט האלטען א רעפעראט ד"ר ראזענפעלד.

די פאריגע וואך איז אין בארא נאוויטש פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון „מכבי" אין נאוואגרודקער קרייז. אויף דעם צוזאמענפאהר זענען בעהאנדעלט געוואָרען די אקטועלסטע ערציהונגס- און ספארט-פראבלעמען און עס איז געוועהלט געוואָרען א קרייז-עקזעקוטיוו מיט ד"ר פראס בראן.

דאנערשטאג דעם 26-טען ד. מ. האלב זעקס אין אָוונד וועט דער פארזיצער פון „מכבי-פערבאנד אין פוילען ה' ז. רוסעצקי האלטען פאר'ן מיקראפאן פון דער ווארשאווער ראדיא-סטאציע א פארלעזונג וועגען דער ווינטער-מכביה'דע אין זאקאפאנע.

א נישט געוועהנליכע פאסירונג

הגם שוין זעקס וואכען ווי איך האב זיך נישט געוואשען און נישט געביטען קיין וועש, הגם דער רימען פון מיין מיליטער-טאָרבע האט זיך ווייטאגלעך איינגעשניטען אין פלייצע, און די פיס זענען פון לאנגען גיין צו פוס געשוואלען געוואָרען, — האט דאך דער פריהליגג געקלאפט אין הארצען, ווי א פערגעסענע געליבטע. און איך האב נישט געקאנט נישט בעמערקען, דורכגייענדיג: די פעלדער, די העלליכע וואלקענס אויפ'ן הימעל, דאס נייגערבוירענע גרינע אונטער די פיס, וואס איז געווען א שאד צוצוטרעטען, כ'האב נישט געקאנט נישט הערען די סימפאניע פון פרעהליכען פריהלינגס-וואסער. עס איז געווען פארנאכט — א העררליכער בין-השמשות. אונזער צוריקטרעטענדיגער פאלק האט זיך אפגעשטעלט אויף נאכטלעגער אין שטעטעל.

יעדען פון אונז אפיצירען האט מען בעשטימט א וואוינונג אין א פריוואטער הויז. אויף א שטילער געסעלע געפינען איך א ריין ווייס הײזעל. מיט א גארטען.

אויפ'ן שוועל פון הויז האט מיך בעגעגענט די בעלעבאסטע, א דריינגעפיהרטע אין פארעדהויז, געעפענט א טיר אין צימער און געזאגט:

— גייט אריין, ביטע! מיין טאכטער האט אייך אפגעטראטען איהר צימער. רוהט זיך דא אפ. און דערנאך בעטען מיר אייך זייער אין עסצימער צום טיי, — אט איז די טיר, פונקט אנטקעגען.

כ'האב בעדאנקט: די בעלעבאסטע איז ארויס, כ'בין געבליבען אליין. דאס צימער איז געווען א לענגלעכס, שמאל, מיט איין פענסטער, פריש אויסגעקאלכט, ריין אויפגערוימט. אויפ'ן נאכט טישעל, לעבען בעט מיט פול אנגעזאַקטע קישענס און קישעלעך, איז געשטאנען אן אפענע קעסטעל פאפיראסען, א גלאז וואסער, און פון א הויכער בלומען-טאָפ, האבען ארויסגעקוקט פרישע מיט טוי בעגאסענע פיאלקען.

כ'האב זיך צעווײנט, מעגלעך, אז די ריינקייט און רוהיגקייט האבען מיך אזויפיל גערירט.

— איך גיעה דאך פון שלאכט-פעלר!.. האבען זיך דאך ווי אין א טיוואלאנישען קעסטעל צונויפגעמישט אלע קלאנגען פון דער וועלט און גיהנום'דיגער רויש האט זיך נאך נישט איינגעלייגט אין דער נשמה.

א דערשלאגענער פון דעם חיהשען לעבען אויפ'ן פראנט. א בעוואקסענער, הונגעריגער און שמוציקער בין איך געשטאנען אומבעהאלפען אין מיטען פון דעם ריינעם מיידעל-צימער.

און כ'האב זיך פלוצלונג צעיאמערט, ווי א קינד, וואס צעווײנט זיך אויף זיין מאמעס קני.

אין א שעה ארום בין איך שוין געזעסען א בערוהיגטער און אפגעפרישטער אין עס-צימער ביי א געדעקטען טיש אין דער געזעלשאפט פון א ליבער פאמיליע. גערעדט האט מען וועגען אפערטיעס, וועגען צוריקטרעטען, וועגען העלדישקייט, פאטריאטיזם, און וועגען אויסגאנג פון דער מלחמה. און כ'בין זיך אפענהערציג מודה, אז נישט קוקענדיג אויף די אלע וויכטיגע טעמען, האב איך זיך פערינטערעסירט מיט טוניא, דער באלעבאטעס עלטסטער טאכטער, א יונגע אלמנה, וועלכע האט נישט לאנג פערלוירען איהר מאן אויף דער מלחמה. א לעבעדיגע, האט זי מיט מיר קאקעטירט דעם גאנצען אווענט. און די אויגען האבען געבלאנדזשעט רוף פייערליך, א צווייטייטיג אינטימער שמייכעל האט געשפילט אויף די ליפען. און אויסנוצענדיג די מינוט, ווען קיינער האט אונז נישט געהערט, האב איך צונויפגעדריקט איהרע פינגער און געפרעגט מיט א הייסען פליסטערען:

— ווען? וואו?

זי האט א שמייכעל געטון, אויפגעשטאנען און פלוצלונג א זאג געטון הויך, ווענדענדיג זיך צו אלעמען:

— דער הער אפיציר איז זעהר מיד, ער שלאפט שוין כמעט. שוין צייט בעפרייען איהם, קומט, — האט זי זיך אויסגעדרייט צו מיר, — כ'וועל אייך בעגלייטען אין אייער צימער.

זי האט אנגעצונדען א ליכט און אוועק פאראויס, בעלויכטענדיג דעם פינסטערען קארידאר. כ'האב זיך געזאגט און בין אוועק נאך איהם.

— כ'האב אייך אפגעטראטען מיין צימער, — האט זי מיר געזאגט, ווען מיר זענען געבליבען אליין.

— און איהר, וואו נעכטיקט איהר? — האב איך געפרעגט מיט א טראפ.

— איך נעכטיק אין שכנות מיט אייך אין דער ביי-אנגען צימער, — האט זי געענטפערט. — אליין?

— אליין.

און מיר האט זיך אויסגעוויזען, אז מיר האבען זיך איינער דעם אנדערען פערשטאנען.

* * *

ביינאכט בין איך פארזיכטיג ארויס אין קארידאר רעכטס און ליבקס זענען געווען צוויי צימערען. אין איינעם פון זיי איז די טיר א ביסעל געווען געעפענט. איך בין אריין. פינסטער און שטיל.

— דוניא, — האב איך א רוף געטון שטיל.

ס'האט מיר געענטפערט א פרויען זיפץ. דער קלאנג האט מיך דערבראכט צום בעט.

— דוניא! — האב איך נאך אמאל א רוף געטאן.

זי האט נישט געענטפערט, באר איך האב געהערט איהר הייסען, אויפגערעגטען אטעם. כ'האב זיך איינגעבויגען איבער איהר.

זי האט נישט געענטפערט נישט מיט א ווארט. נישט מיט א קוש.

און פונדעסטוועגען בין איך פון איהר אוועק א [illegible]רענער.

* * *

[illegible]פארטאג האב איך זיך אויפגעכאפט פון א פע[illegible]כטיגען טומעל אין שטוב.

[illegible] איך בין אויפגעשפרונגען, שנעל [illegible] אנגעטאן, און [illegible]ויס. און די ערשטע, וועמען איך האב דערזעה[illegible] עפענדיג די טיר פון מיין צימער, איז געווען [illegible]ניא.

[illegible] פאר אן אומגליק! — איז זי צו מיר צוגעלאפען וויינענדיג. — היינט ביינאכט איז פלוצלונג געשטארבען מיין באבע. דא אין שכנות מיט אייך אין [illegible] צימער...

און זי האט אנגעטאן אויף דער טיר, אויף דער זעלבער טיר.

א שוידער איז ארויך מיין לייב.

— אייער באבע? — האב איך געפרעגט. שטאמלענדיג מיט די ווייסע ליפען.

— יא! — האט זי געענטפערט — דער דאקטאר האט קאנסטאטירט, אז זי איז געשטארבען פון א הארץ שלאג. וואס האט זי איבערגעלעבט אין דער לעצטער מינוט? גאט מיינער, פארוואס איז קיינער נישט געווען דאן ביי איהר בעט?! קיינער האט דאך נישט געהערט, קיינער ט'נישט געוואוסט. אין דער פריה האט מען זי געפונען א טויטע...

זי האט זיך צעוויינט...

אין א שעה ארום פערביגייענדיג צופעליג פער ביי דער שפיגעל האב איך בעמערקט אין מיינע טונקעלע האר — א געדיכטען זשמוד גרויע האר.

פון רוסיש: חבל בוזגאו.

ספארט-בעוועגונג

(ענדע פון 4-טע זייט).

פערהעלטניש פון 2:8, די בעזונדערע רעזולטאטען זענען געוועזן פאלגענדע:

העגדעלעס (מ)-יאסקאוויטש (ה) 17:21, 19:21 0:2
סאלבאום (מ) - פיגגערהוט (ה) 16:21, 15:21 0:2
קאנטאר (מ) - פיטעל (ה) 17:21, 17:21 0:2
ליבראך (מ)—שאך (ה) 15:21, 18:21 0:2
אינזעלשטיין (מ)—בורשטין (ה) 21:18, 22:20 2:0
דער אלגעמיינער רעזולטאט 2:8 פאר „מכבי".

* * *

אין פארמעטש האבען זיך געטראפען די פרויען-מאנשאפטען פון „מכבי" און „הכח". די „מכבי"-מאנשאפט האט לייכט בעזיגט די „הכח"-טעניסיסטינס אין א פערהעלטניש פון 0:10.

רינג-קאמף-מעטש פוילען—עסטרייך

דער רינג-קאמף-מעטש צווישען פוילען און עסטרייך וועט פארקומען ד. 4 מערץ אין קאטאוויץ.

אויף די אייראפעאישע רינג-קאמף-מייסטערשאפטען אין העלסינגפארס שיקט פוילען ארויס 3 אטלעטען.

האקעי-מעטשען אין קראקא

קראסאוויא — פאגאן 0:2

אין צווייטען טאג האט פאגאן בעזיגט קראקאוויא אין פערהעלטניש 0:2

קריניצער ספארט-קלוב — מכבי 1:1

2 גרופען אין ווארשאווער „א"-קלאס

אויף דער שבת'דיגער פערזאמלונג פון ווארשאווער פוסבאל-קרייז-פערבאנד איז בעשלאסען געווארען, אז די „א"-קלאס וועט שפילען אין צוויי גרופען. אין איין גרופע 6 ארבייטער-קלובען, אין דער צווייטער 10 נישט-ארבייטער-קלובען.

האקעי אין ווארשא

לעגיא — פאלאניא 0:1
ווארשאוויאנקא — סקרא 1:4

באקס אין ווארשא

ס.ק.ס. (ווארשא) — ס.פ.ס. (לובלין) 3:13
סקרא — גוויאזדא 7:9
מכבי (ווארשא) — א.ס.ב. (שלעזיען) 7:9

צווישנשטעטישער באקס-מעטש

פויזען — ווארשא 4:12

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

צו אונזערע חשוב'ע לעזער!

די אלע, וועלכע האבען שוין געזאמעלט 20 קופאנען פון יאנואר

פרעמיען-קאנקורס
אויף 2 אומזיסטע רייזעס
אויף דער וועלט-מכביהדע
קיין זאקאפאנע,

ווערען געבעטען די קופאנען אין קאנווערטען אריינצוברענגען אין אדמיניסטראציע ביז'ן 25-טען ה. ח. איינשליסליך.

פאר די אלע, וועמען עס פעהלען, וועלכע ס'איז קופאנען, ווערען געדרוקט צוגאב-קופאנען, וועלכע פערטרעטען די פעהלענדע.

פערזוימט נישט אויסצושניידען
צו דער צייט די קופאנען!
די אדמיניסטראציע.

שיטרען
מיט פאריזער שרינדעו
ווי אויך פערשיינע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
-- און אנדולאציע --
ביי קערש, סקווערא 15

רעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט או קראנקע אין אלע
ספעציאליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונד.
וויזיט 3 זל.

מאשין-לעבער
ווערן אנגענומען אויסצוניייען ביי
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט ראסמעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— באזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען
א צימער מיט אלע בקוועהמליכקייטען איז צו פארדינגען גאנץ ביליגען דירה-געלד. צו ערפאהרען אין קאנדיטארייע קליינמאן, נרינער מארק 10

איבערציגעבען א גרויס זוניג פראנטאווע צימער מיט באלקאן און בקוועהמליכקייטען. צו ערפאהרען בושצינער 10, ביים ווירט. 305

פריי פאסטענס
אנ'ארענטליך מיידעל פון 14—16 יאהר, דורכאויס פון דער פראווינץ מיט עסען און שלאפען ווערט געזוכט צו ארבייט. וואלטשאנסקא 67, וואוינונג 11. 307

פערשידענעס
איך זוך א שותף צו א גוט איינגעפיהרט געשעפט מיט א קליינעם קאפיטאל. פילסודסקיעגא 6, וויינבוים. 306

השבת אב"ה. שבת האט מען מיר צוגענב'עפ מיין לירע-פוטער מיט א שווארצע ווידרע פון שטיבעל פיעטריקאווער 64. איך בעט זיך פערשטענדיגען טעלעפאניש 188-72 געגען בעלוינונג. — דיסקרעציע געזיכערט. 310

טיש-וואגעו, דעצימאל-וואגען, קילאגראם-געוויכטער, ליטער-מאסען געשטעמפעלט 1933 צו בעקומען אין הורט-אייזען געשעפט א. ווענגער, פילסודסקיעגא 10, טעל. 11570.

Ciężar Kryzysu
odczuwają tylko firmy nie rozumiejące potrzeby ogłaszania się
Celową reklamę przeprowadza jedynie
AKWIZYCJA OGŁOSZEŃ
FUCHS'a
Piotrkowska 50
Tel. 121-36

די
בילינגסטע קוועלע
און דער
גרעסטער אויסוואהל
לייסטע-
סטיל-
אוואל-
ראהמען
צו פארהאנגען,
צו טאפעטען-לייסטען
נאר אין דער פאבריק פון
י. צווייליך, לאדז,
נארוטאוויטשא 11 אין הויף
בעמערקונג: גרויסע קליינע פולירען.

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אן פון 8—2 נאכמיטאג און פון 4—9 אוונט
זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2
אין כעלמיפון 8—9 פריה.

Dr. HELLER
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע
קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אוונט
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע בע-האנדלונג און סעקסועלע בערא...
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אוונט,
זונטאג פון 9—1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

א אינטעליגענטער
יונגערמאן,
40 יאהר אלט, אהן פאמיליע מיט א שעהנער האנדשריפט זוכט בעשעפטיגונג צו וואס עס זאל נישט זיין פאר א קליינעם געהאלט. גאפל. אפערטען צו ריכטען אין אדמינ. אונטער ליטערע „L. P."

ביליגסטער און פרעהליכסטער רעווי-טעאטער
אין לאדז און זאל פון קינא
„MIMOZA"
קילינסקיעגא 178
היינט סענסאציאנעלע פרעמיערע
גרויסער קארנאוואל-רעווי אין 2 טיילען און 24 בילדער
„מיר פאהרען אויפ'ן גאנצען זיכער"
אויפטריטען פון ערשטקלאסיגע קרעפטען.
אנהייב פון די פארשטעלונגען 7 און 9 אוונט, זונטאג און יום-טוב 4.30, 7 און 9 אוונט. רעדוקציאנס-פרייזען פון די פלעצער: פון 49 גר. ביז 2.20 זל.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליטעס אין נוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער הינקעל-בראך ווערט גרוים ווי א מאגען-... ... און עס האלט טרייבן אין דעם ... און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך ... די קישקעס ... ספעציעל ... הייל בעגדאזשען אויסגעצייכענטע גוט דורך גרויסע פראפעסארען ... בעהאנדלונג און פון די ... פראפעסאר

דאקטאר בראכירעווינר בעזייטיגען זיכער דעם שוערסטען און נעפעהרליכסטען בראך. אויך פאר הויסערס, היילונגען מיט הייל-באנדאזשען און ... פאר פערקרומטע פיס און פלאטס-פיס. ספעציעלע איינלאגען און די שוך קינסטליכע גלידער פיס און הענט, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגם פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארא... פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
אויף דעם וועג דריק איך אויס דעם הערצליכען דאנק דעם ה' ד"ר. י. ראפאפארט, האוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, דירעקטאר פון הייל-ארטאפעדישען אנשטאלט פאר'ן צופאסען א ספעציעלען הייל-ארטאפעדישען גארטעל מיין 5-יעהריג קראנק מענטשעל. מיין מענטשעל האט גאר נישט געקענט גיין. איצט דאנק דעם ה' ד"ר. ראפאפארט ... ער גאנץ געזונט. פאר זיין גוטע אפערירונג ... אין מיינע נאמען דריק איך אויס מיין הערציגסטען דאנק.
(—) **Herman Lebrecht**
Łódź, Zgierska 127.
דאס אויבן האט אמטליך בעשטעטיגט דער רעיענט פ. ראסמאן לויט רעג. נום' 2988 דעם 24/8—1932 ה. פ.

שילדען
אלער ארט
אין פיינסטער אויספיהרונג, לאקירט, מאדערן, סאליד
שנעל און ביליג ביים שילדען-מאלער
מ. דזיאלאשינסקי, שוו. יאקובא 5

פישקעס
פאר ... אנשטאלטען ... עמפפעהלט
די ... פון לאדז
„גאלדקס"
ק. צ... 104
טעל.: 241-24

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-
און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אוונט. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע פרייזען

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 מארג.
באזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

צאהן-ארצט
J. ROZIN-REICHOWA
15 זגערזשער 15
נעהמט אן פון 10—2 מיטאג און 4—7 נאכמ.
צו לעטשניצע-פרייזען.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט 24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלן א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

... ... וועלכע ענדערן נישט ... פיעל דעם אינהאלט פון די אנאנס בערעכטיגען נישט צו איבערדרוקען די אנאנס אדער צו צוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסן איז דער פארלאג נישט פאראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען פייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.